

HVOR SKAL VI BO?

En kvantitativ registerbaseret studie af
migrationsadfærden for de personer der har
gennemført en videregående uddannelse.

Speciale projekt - Sociologi

Antal tegn: 117.779

Vejleder: Annette Quinto Romani

Årstal: 2018

Simon Christopher Have Christensen

Indholdsfortegnelse

Forord.....	2
Abstract	3
Indledning	4
Litteratursøgning	6
Teori.....	11
Human capital of migration	11
Goldthorpe afsnittet.....	13
Bourdieu afsnittet.....	14
Metode	18
Diskussion af logit eller probit modeller.....	18
Præsentation af data	24
Deskriptiv statistik	27
Deskriptiv analyse del 1	27
Deskriptiv analyse del 2.....	33
Regressionsanalyser	38
Første model.....	38
Model 2	39
Model 3	41
Den sidste model.....	42
Diskussion og konklusion	47
Litteraturliste	52

Forord

Dette speciale er lavet i samarbejde med kontoret for Analyse, Statistik og Den Koordinerede Tilmelding som hører under Styrelsen for Forskning og Uddannelse i Forsknings og Uddannelsesministeriet.

Kontoret har leveret datagrundlaget for dette speciale og der skal lyde en stor tak til Morten Pedersen og Tine Bjerregaard for deres sparring og vejledning i forhold til specialet problemformulering. Derudover skal der lyde en stor tak til min vejleder Annette Quinto Romani for at udvise stor tålmodighed og hendes refleksive tanker omkring specialets omfang.

Abstract

This master thesis wanted to examine which characteristics does people that have changed residence so that they could attend higher education hold and further examine which factors that influences their choice about moving 1) back home 2) staying in the educational area or 3) moving to another residence beside the other two options. The theoretical perspective will be based on Pierre Bourdieu, John Goldthorpe and Gary Becker theory about social reproduction and human capital which will form the basis for a conceptual understanding of the individual's possibilities and dispositions toward the choice of residence. The thesis will methodically be based on logistic regression with a multinomial dependent variable representing the three choices of residence that the individual face two years after completed education. Previous studies have shown that people who move to study higher education possess certain characteristics that make them more mobile compared to people who have not moved to higher education. In addition, previous research shows that the different regions experience different migration patterns, depending on which region has been moved. At the same time, these studies also indicate that what field of study has an impact on people's mobility. In this context, the concepts brain drains, and brain gains are important concepts as in the more economically oriented studies where regions' growth potentials depend on their ability to maintain and attract brain. Where the more sociologically based studies look more closely at the inequality perspectives that lie behind mobile behavior. These master thesis results indicate that the parent's education level is a factor influencing whether one chooses to move home or stay in one's education area or choose to move to a third place. When your parents' educational level is below a bachelor education then you are more likely to move to a third place compared to if your parent's had a master's degree then you were more likely to stay in the educational area. In addition, it turned out that high pay had an effect in moving to a third place, and it turned out that depending on which region you got work in, you had different odds to move home. The last factor that turned out to have a significant effect on one's odds to move home compared to staying in the education area was one's grade point average where it appeared that people how had a high average were more likely to stay in the education area and people with a lower average moved home again.

Indledning

I Danmark er der et stort politisk fokus på uddannelsessystemet og dets rolle i forhold til social mobilitet, hvor der i samspil med erhvervslivet forsøges at skabe gode betingelser for de studerende, så de kommer ud i relevant beskæftigelse. Det danske samfund befinder sig i en globaliseret verden, hvor Danmarks vigtigste råstof i den internationale konkurrence netop er uddannelse (Hansen 2001, 16). Det danske uddannelsessystem er en essentiel del af det danske velfærdssystem, hvor alle danskere har lige ret til uddannelse. Derved har alle danskere lige rettigheder til at kunne forbedre egne livschancer i en stærkt accelererende og globaliseret verden, dog er rettighed og mulighed for noget to vidt forskellige ting. Det er en verden, hvor kravene til individets evner og formåen på arbejdsmarkedet, konstant øges og den tilhørende frygt for ikke at få lige præcis sit drømmejob udfordres af skiftende konjunktur (Hansen 2001, 16). I 2014 udkom den første rapport fra Udvalget for Kvalitet og Relevans i de Videregående Uddannelser (Nye veje og høje mål 2015), som havde til opgave at komme med anbefalinger til at styrke kvalitet, relevans og sammenhæng i de videregående uddannelser i Danmark. Rapporten tager udgangspunkt i en fremskrivningsmodel som forudsiger et øget optag til de videregående uddannelser i 2030 på 40 procent, svarende til 350.000 personer, hvis den nuværende optagelsens tendens forsætter uændret. I den forbindelse italesættes behovet for, at uddannelsesstrukturerne i højere grad forholder sig til arbejdsmarkedets behov for arbejdskraft i henholdsvis den offentlige og private sektor. Da det offentlige kan beskæftige godt 25 procent af de 350.000, må de sidste 75 procent således finde beskæftigelse på det private arbejdsmarked (Nye veje og høje mål 2015, 32). Med udgangspunkt i kvalitetsudvalgets fremskrivninger fremlægges der forskellige forslag som har til formål at tilskynde de uddannelsessøgende og studerende til at vælge uddannelser af høj kvalitet med gode løn- og beskæftigelsesmuligheder (Nye veje og høje mål 2015, 35). Fælles for alle forslagene er et stort fokus på den efterfølgende beskæftigelse, og matchet mellem uddannelsesvalget og arbejdsmarkedet. Yderligere kan man på Uddannelses- og Forskningsministeriets hjemmeside finde forskellige kampagner, som har til formål at gøre ansøgere opmærksomme på den fremtidige beskæftigelse de kan forvente ved deres uddannelsesvalg. Det er allerede i ansøgningsprocessen at staten forsøger at få potentielle ansøger til, at forholde sig til fremtidsudsigterne for den uddannelse som de har for øje. Tidligere Uddannelses- og Forskningsminister Ulla Tørnæs har et sigende citat, som indfanger betydningen og vigtigheden af, at vælge den rigtige uddannelse og konsekvenserne ved dette valg:

”Uddannelsesvalget er ét af livets vigtigste valg. Min opfordring er derfor: Vælg med hjertet, så du får et godt studieliv. Og vælg med hjernen, så du får et godt jobliv”. (ufm.dk)

Derudover har den nuværende uddannelses- og forskningsminister Søren Pind i januar 2018, fremlagt en plan for oprettelse af ti uddannelsesstationer ti forskellige steder rundt i landet, hvor afstanden til videregående uddannelse har været en betydningsfuld faktor for placeringen. Dette tiltag kommer i forbindelse med den nuværende regeringsplan: *Bedre balance II* som har til formål at skabe bedre sammenhæng mellem de forskellige dele af Danmark både på arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet ved at udflytte 4.000 arbejdspladser og etablere 500-1.000 uddannelsespladser udenfor København (Regeringen 2018). I dette projekt tages der udgangspunkt i denne plan, hvor den indirekte betydning af uddannelsesstedernes fysiske placering undersøges ved at kigge på adfærden for den gruppe af unge mennesker som vælger at flytte for at tage en videregående uddannelse. Inden for samfundsvidenskaberne har man i flere årtier undersøgt og teoretiseret omkring individuel adfærdsteori, hvor man inden for uddannelsestraditionerne har forsøgt at identificere og kvantificere hvordan man som individ vælger sin uddannelse (David and Peter 2017; Mcintosh and Munk 2007). På trods af den store mængde forskning der konstant udgives, forefindes der stadigvæk strukturelle uhensigtsmæssigheder som har indvirkning på de tilgængelige valgmuligheder individet har i forhold til uddannelsesvalget. Det drejer sig blandt andet om forskningsfelter vedrørende den geografiske uddannelsesmobilitet samt individernes mobilitet ud på arbejdsmarkedet. Traditionelt set har uddannelsessociologien beskæftiget sig med forholdet mellem individets socioøkonomiske baggrund og den intergenerationelle vertikale uddannelsesmobilitet altså individets mobilitet ind i det videregående uddannelsessystem (A Faggian, McCann, and Sheppard 2007; M. D. Munk 2013; Triventi 2013). I dette speciale undersøges forholdet mellem individets socioøkonomiske baggrund og den intergenerationelle vertikale og horisontale uddannelsesmobilitet, samt hvorvidt man efter endt uddannelse enten 1) flytter hjem til oprindelseskommunen, 2) bliver i uddannelseskommunen eller 3) flytter til anden kommune. Dette undersøges ud fra følgende problemformulering:

- *Hvad kendetegner de personer som vælger at flytte for at læse en videregående uddannelse, samt hvilke faktorer har betydning for om man vender hjem til sin oprindelseskommune, bliver i uddannelseskommunen eller flytter til en helt tredje kommune?*

I forlængelse af ovenstående formuleres følgende underspørgsmål som har til formål at sikre en rød tråd gennem specialet fra problemformulering til konklusion:

- Er personer, som vender hjem til oprindelseskommunen efter endt videregående uddannelse, kendetegnet ved at have lavere gennemsnitskarakter end de personer, som vælger at blive i uddannelseskommunen eller flytte til en tredje kommune?
- Har køn en indflydelse på hvilken uddannelse man har gennemført, eller på hvorvidt på man vender hjem til sin oprindelseskommune, bliver i uddannelseskommunen eller flytter til en helt tredje kommune?

Litteratursøgning

I søgningen efter relevant litteratur for besvarelse af specialets problemformuleringen blev flere forskellige databaser benyttet, blandt andet *scopus.com* og *primo.aub.aau.dk*. Udover at gøre brug af en systematisk litteratursøgning, blev der derudover yderligere gjort brug af 'Pearl growing metoden', som betyder at der er hentet yderligere inspiration til ny litteratur i de fundne udgivers litteraturhenvisninger. Der er desuden benyttet en tidsmæssig afgrænsning, således at den anvendte litteratur stammer fra det enogtyvende århundredes relevante forskning fra forskellige nationale og internationale udgivere. Den fundne litteratur bestod af sociologisk og økonomisk forskning, som kredsede omkring forskellige temaer såsom *Brain drain/gain*, *regional vækst*, *Human Capital*, *afstand* og *interregional migration*. For at kunne besvare problemstillingen vurderes er det ligeledes fundet væsentligt at litteratursøgningen har forholdt sig til studier som undersøger, hvilken betydning placering af uddannelsesinstitution har for selve valget af videregående uddannelse, samt hvilke faktorer der har betydning for mobiliteten efter endt videregående uddannelse.

Der vil i det følgende afsnit blive fremhævet udvalgt relevant litteratur, som har til formål at afgrænse og påvise, hvor dette speciale kan bidrage med ny viden.

Kraks Fondens rapport: "Unge vej til videregående uddannelse", 2015

Rapporten tager udgangspunkt i kvalitetsudvalgets anbefalinger fra 2014 om at centralisere erhvervsakademiernes og professionshøjskolernes regionale uddannelsesudbud (Høst and Sørensen 2015). Denne rapport belyser de utilsigtede konsekvenser der findes, når erhvervsakademier og professionshøjskoler centraliseres i de større byer, hvor universiteterne også er placeret (Høst and Sørensen 2015). På baggrund af kvalitetsudvalgets anbefalinger blev der udarbejdet to centrale

spørgsmål: 1) Har afstanden til de videregående uddannelser betydning for, om unge mennesker fortsætter på videregående uddannelse? 2) Har afstanden til forskellige uddannelsesretninger betydning for hvilken specifik uddannelse unge vælger? (Høst and Sørensen 2015). Kraks Fondens indledende deskriptive undersøgelser viser, at der er geografisk ulighed i, hvor mange unge der har gennemført en gymnasial ungdomsuddannelse, hvor mange der tager en videregående uddannelse samt hvilken retning der vælges (Høst and Sørensen 2015). Unge bosat i eller omkring de større danske universitetsbyer vælger i højere grad at læse på universitet. Dette forklares i rapporten med, at der i og omkring universitetsbyerne er bosat en større andel af forældre med en lang videregående uddannelse (Høst and Sørensen 2015). Rapporten påpeger derudover flere forskellige interessante resultater, blandt andet at de unges afstand til videregående uddannelse er kort. Over 90 procent af undersøgelsens unge har mindre end 30 kilometer til et erhvervsakademi eller en professionsuddannelse og over 65 procent har mindre end 30 kilometer til en universitetsuddannelse (Høst and Sørensen 2015). Derudover viser deres resultater, at de unge, som har størst afstand til uddannelsesstederne, i gennemsnit uddanner sig mindre, omend forskellen er beskedent. Mens der blandt de unge, som har tre kilometer eller kortere til nærmeste uddannelsessted, er 76 procent som vælger at læse videre, er der for dem med mere end 27 kilometer kun 73 procent som vælger at gøre det samme. Studiets resultater peger således på, at det ikke er afstanden som påvirker, hvilken uddannelse man vælger at læse (Høst and Sørensen 2015). Vejen ind i det videregående uddannelsessystem er undersøgt i flere internationale og nationale artikler, hvor der bliver benyttet forskellige forklarende perspektiver såsom afstand og socioøkonomisk baggrund i forhold til om hvorvidt man vælger at flytte for at læse videregående uddannelse samt hvilket felt man studere (Høst and Sørensen 2015; Mcintosh and Munk 2007; Teichler and Jahr 2001).

Artiklen: ” Migration of the highly educated: Evidence from residence spells of university graduates ” af Haapanen & Tervo, 2012:

I artiklen undersøges den inter-regionale mobilitet blandt universitetsuddannede fra 1991 til 2003 (Haapanen and Tervo 2012a). Denne artikel er desuden en del af et større projekt ”*Higher education and regional economies*”. I en vidensbaseret økonomi er de meste konkurrencedygtige regioner typisk dem med det højeste niveau af *human capital*, hvor regioner med et lavt niveau af *human capital* sandsynligvis oplever økonomisk stagnation eller lave vækstrater (Haapanen and Tervo 2012b). I den forbindelse spiller universiteter en afgørende rolle i at tilføre *human capital* til regionerne (Haapanen and Tervo 2012b). Geografiske områder med universiteter har en konstant tilførsel af højtuddannet *human capital*, og derfor har disse regioner en fordel sammenlignet med

øvrige regioner uden universiteter. Det er uklart hvor godt disse regioner med universiteter klarer at fastholde denne *human capital*. Bliver de nyuddannede boende, og i så fald: Hvor længe bliver de? (Haapanen and Tervo 2012b).

I artiklen peges der desuden på en sammenhæng mellem størrelsen og udviklingen af det lokale arbejdsmarked og sandsynligheden for, at man som nyuddannet ikke flytter væk. Dette gør sig især gældende i store metropol områder. I en af de mindre universitetsbyer kan nyuddannede udvikle en stedspecifik *human capital* og blive i området (Haapanen and Tervo 2012b). Derudover påpeges betydningen af at undersøge migrationsmønstrene for universitetsuddannede, da denne gruppe af mennesker er en særlig mobil gruppe (Haapanen and Tervo 2012b).

Der bliver desuden henvist til studier fra USA, som har fokus på at få en bedre forståelse af begrebet ”brain drain” som betyder en udadgående migration af højtuddannede dimittender fra mindre udviklede områder (Haapanen and Tervo 2012b). Fordi de højtuddannede ofte har både evner og indkomster der ligger højere end den øvrige befolkning, vil de, som ikke flytter fra et pågældende område, opleve en højere skattebyrde samt have en oplevelse af at bo i et område, hvor det potentielle vækstperspektiv er svækket (Haapanen and Tervo 2012b; Helgesen, Nettet, and Strand 2013).

Der refereres også til artikler fra England, hvor Faggian et al. (Alessandra Faggian, McCann, and Sheppard 2007; Alessandra Faggian, McCann, and Sheppard 2006, 2007), har undersøgt migration til og fra universitetet på baggrund af fem distinkte typer: 1) Stayers: Studerende som uddanner sig i deres hjemområde, og som også bliver efter endt uddannelse. 2) Late Movers: Studerende som uddanner sig i hjemområdet, men senere flytter efter et arbejde. 3) Stayers: Studerende som er flyttet for uddannelse, og som bliver i uddannelsesbyen efter endt uddannelse. 4) Return Migrants: Studerende som er flyttet for uddannelse, men som senere flytter hjem igen. 5) Onward: Studerende som er flyttet for uddannelse, og efterfølgende flytter til et helt tredje område, som altså ikke er hjemstavn (Haapanen and Tervo 2012b). Ifølge Haapanen et.al (Haapanen and Tervo 2012b) har disse studier en generel antagelse om at mobiliteten finder sted lige efter endt uddannelse, og derved overser de et vigtigt tidsperspektiv. Således formår disse studier ikke at belyse, hvordan migrationsadfærd udvikler sig over tid – et perspektiv som, i følge dem, er negligeret.

Med et større fokus på tidsperspektivet undersøger Haapanen & Tervo et al. universitetsdimittenders mobilitet på baggrund af, hvor længe de har boet et pågældende sted. De fremhæver i den forbindelse en række perspektiver, som understøtter denne tilgang: 1) Inddragelse af begreberne *brain drain* & *brain gain* som sandsynligvis hænger sammen med hvor længe højtuddannede vil blive i

uddannelsesregionen (Haapanen and Tervo 2012b). 2) Et tysk studie som påviser at jo længere et individ er bosiddende i uddannelsesregionen, des mindre er sandsynligheden for at vedkommende i fremtiden fraflytter regionen (Busch and Weigert 2010). 3) Varighedsanalyser som muliggør undersøgelser af betydningen af varighedens afhængighed relativt til andre faktorer som forklarer migrationsvalget blandt dimittender (Haapanen and Tervo 2012b). 4) En teoretisk tilgang som benyttes til at forklare dimittenders migrationsmønstre, med begreberne *cumulative inertia* og *cumulative stress*. Disse begreber benyttes til at beskrive den stedtilknytning man som individ har og opbygger i løbet af sin opvækst og studietid (Haapanen and Tervo 2012b).

Artiklen: "Mobility during the course of study and after graduation" af Teichler & Jahr, 2001:

Denne artikel er relevant at inddrage, da den berører forskellen i unges geografiske mobilitet efter endt uddannelse og sammenhængen mellem forældres uddannelsesniveau. I artiklen nævnes det, at tidligere studier på området har orienteret sig mod den vertikale uddannelses- og beskæftigelsesmobilitet, mens der i artiklen i stedet er fokus på uddannelsesmobiliteten under uddannelse og beskæftigelsesmobiliteten efter uddannelsen i et europæisk perspektiv. Ved at kigge på unge mennesker, som vælger at flytte for at tage uddannelse, vil man tale om at deres oprindelseskommune oplever det føromtalt *brain drain*, da det er de unge mennesker som skal befolke det kommende arbejdsmarked (Teichler and Jahr 2001). Derfor er det også relevant at undersøge, hvilke faktorer der påvirker den efterfølgende migrationsadfærd efter endt videregående uddannelse.

Der findes megen litteratur omkring hvilke faktor der har betydning for de studerendes valg af uddannelse, men der er ikke umiddelbart speciel meget litteratur omkring hvad der sker efter uddannelsessystemet. I dette speciale undersøges som sagt i hvilket omfang de studerende som har valgt at flytte for at studere en videregående uddannelse, vender hjem efter endt uddannelse, bliver i uddannelseskommunen eller flytter til tredje kommune. Indirekte ligger der i det perspektiv en opmærksomhed på betydningen af uddannelsesinstitutionens placering for de studerendes geografiske mobilitet samt bosætning efter endt videregående uddannelse.

Ud fra ovenstående gennemgang af eksisterende forskning på området kan der formuleres følgende antagelser.

- 1) Det antages, at jo højere ens alder og eksamensgennemsnit er, des mere tilbøjelig er man til at blive i uddannelseskommunen efter endt uddannelse.
- 2) Det antages, at personer med forældre der har; ingen, erhvervs eller kort-videregående uddannelse, er mere tilbøjelige til at vende hjem til oprindelseskommunen, fremfor at blive i uddannelseskommunen eller at flytte til en tredje kommune.
- 3) Det antages, at lønnen vil have en signifikant betydning for hvorvidt man forlader sin uddannelseskommune, og hermed enten vælger at vende hjem eller flytte til en tredje kommune.

Disse vil indgå som støtte og refleksion til analysen, der skal føre til besvarelsen af specialets problemformulering.

Specialets konceptuelle ramme vil blive dannet på baggrund af tre forskellige teoretiske tilgange. To almene kendte sociologiske teoretikere 1) Bourdieu med udgangspunkt i de forskellige kapitalformer samt hans habitus begreb, hvor den anden teoretiker er John Goldthorpe med hans Relative Risk Aversion teori. Den sidste teori vil tage udgangspunkt i Human Capital of migration som følger den traditionelle Human Capital teori udarbejdet af Gary S. Becker dog med fokus på migrationsadfærd. Det er vigtigt at gøre opmærksom på at der i undersøgelsesdesignet foretages en skildring mellem to grupper af dimitterede, 1) dem som er flyttet for at læse en videregående uddannelse og 2) dem som ikke er flyttet for at læse en videregående uddannelse. To år efter endt videregående uddannelse vil der blive kigget på om hvorvidt man er; 1) Flyttet hjem til oprindelseskommune, 2) Ikke flyttet fra uddannelseskommune og 3) flytter til tredje kommune.

Human capital of migration

Mange studier som undersøger migrationsadfærd tager udgangspunkt i en enkelt periodes model, hvori individet kun står i én valgsituation i forhold om de skal flytte eller ej samt hvor de skal flytte hen (Davanzo 1983). Dog viser den demografiske litteratur (Goldstein 1964) at for de fleste vedkommende ikke er første gang de skal flytte, men det er i overvejende grad personer som gentagende gange før har flyttet videre enten til en ny lokalitet eller tilbage til hvor de boede før (Davanzo 1983). Dette er relevant at forholde sig til, da specialet som sagt, med udgangspunkt i folk som er flyttet for at tage videregående uddannelse, undersøger hvilke karakteristika kendetegner de personer som efterfølgende enten; 1) Flytter hjem, 2) bliver i uddannelseskommunen eller 3) flytter til tredje kommune. Inden specialet vil gennemgå elementerne i Human Capital of Migration teorien, vil der komme en kort gennemgang af Gary Beckers Human Capital teori som er afgørende at have kendskab til, inden Human Capital of Migration begrebet beskrives.

Human Capital begrebet gennemgik en revolution i løbet af 1960'erne anført af Ted Schultz, Jacob Mincer, Milton Freidman, Sherwin Rosen og mange flere som har været tilknyttet Chicago Universitet (G. S. Becker 1993). En gængs opfattelse af ordet kapital er fysiske genstande eller økonomiske elementer såsom; penge på ens bankkonto, aktier i en given virksomhed eller et stålværk, alt sammen genstande som ved investering generer et økonomisk udbytte eller andet brugbart udbytte over tid (G. S. Becker 1993). Men Human Capital er en anden slags kapital det er for eksempel; folkeskole -, erhvervs - samt videregående uddannelse og det omfatter ligeledes arbejdsrelateret

opkvalificeringskurser, al investering i disse er ifølge Becker investeringer i Human kapital (G. S. Becker 1993). Uddannelse og efteruddannelse er to essentielle områder man som individ kan investere i for at forbedre sin indkomst. Forskellige analyser har vist at selv efter justering af uddannelsesomkostninger og kontrol af forskellige baggrundsvariables såsom ens familie baggrund, er uddannelse og efteruddannelse essentiel for forbedring af ens indkomst og livsposition (G. S. Becker 1993). Når uddannelse beskrives som en investering i ens Human Capital er det blandt andet fordi man som individ i uddannelsesperioden ikke er tilgængelig på det ordinære arbejdsmarked som fuldtidsbeskæftigede og derfor vil man som individ gå glip af den økonomisk kapital man ellers ville have tjent (G. S. Becker 1993, 181ff). Derudover er viden et helt centralt element i Human Capital teorien, da viden er lig med information og jo bedre/mere information man som individ kan opnå i forbindelse med et valg, des bedre beslutning kan man tage for at forbedre ens personlig indkomst. Essensen i rational Choice teorierne er at beslutningsproces er drevet af økonomiske incitamenter, således at individer der står overfor valget om at flytte for at læse på en videregående uddannelse, afvejer fordelene og ulemperne ved at give afkald på den potentielle indkomst de ellers ville have tjent på arbejdsmarkedet. Ved at opkvalificere deres Human Capital gennem uddannelsessystemet vil man som individ være bedre stillet i forhold til at kunne besidde de stillinger på arbejdsmarkedet der giver en højere løn (G. S. Becker 1993, 182ff). Derudover er der ligeledes overvejelser i forhold til de omkostninger der er ved at skulle flytte fra deres hjemegn mod fordelene flytte for at tage en videregående uddannelse som forhåbentligt vil give en højere indkomst.

Migration er en investering af human capital; en person kan vælge at migrere mod forventningen om at fordelene opvejer ulemperne og omkostningerne (Davanzo 1983). Man kan have til hensigt at blive boende på/i/ved ens nye lokation i den nærmeste fremtid eller man kan i den nærtforestående fremtid have en forventning om at flytte, dette gør sig især gældende hvis ens mål er uddannelse eller kortsigtede ansættelse (Davanzo 1983; Haapanen and Tervo 2012b). Det er kun med perfekt information og præcise forudsigelser at den potentielle migration vil have vurderet fordelene og ulemperne ved en specifik lokalitet eller generelt bare ved at flytte (Allen 1979; Davanzo 1983). Men information er ikke omkostningsfri og usikkerhed er en del af livet (Davanzo 1983; Sjaastad 1962). Den potentielle migrant formodes efter endt videregående uddannelse at investere ressourcer i informationssøgningens processen dog kun i det omfang at opfattelsen af at have mere information opvejer omkostningerne ved at søge efter informationen (Davanzo 1983; Davanzo 1976). Hvis man derimod som individ ikke har tilstrækkelig information omkring migrationsmulighederne vil man risikere at over- eller underestimere fortjenesten ved migrationen (Davanzo 1983) og derved ende

med en videregående uddannelse som ikke har givet det forventet afkast i forhold til arbejdsmarkedet relevans og indkomst. Det kan betyde at dem som forventer et positivt udbytte ved migration vil migrere og dem som overestimerer gevinsten vil flytte, hvor dem som underestimerer udbyttet af migrationen vil undlade at migrere (Allen 1979; Davanzo 1983). Denne selektivitet vil være stærkere jo mere upræcis information er omkring den potentielle lokalitet, det betyder med andre ord at jo mere præcis informationen er des flere migranter vil overestimerer udbyttet og derfor opleve skuffelse som kan gøre dem mere tilbøjelige til at migrer igen (Allen 1979; Davanzo 1983). Personerne som benyttes i nærværende speciale, har alle valgt at flytte for at tage en videregående uddannelse samt ligeledes at gennemfører den, det betyder at de efterfølgende står overfor tre migrationsmuligheder, flytte hjem til oprindelseskommunen, 2) blive i uddannelseskommunen eller 3) flytte til en tredje kommune. Personer som tidligere har gennemgået en migrationsproces vil for fremtiden være bedre informeret omkring flytteprocessen og dens omkostninger, med andre ord *learning by doing* reducere informationsomkostningerne i forhold deres migrationsvalg efter de har fuldført deres videregående uddannelse (Davanzo 1983; DaVanzo and Morrison 1981). Da alle personer i dette speciale allerede har gennemgået en flytning, vil samtlige personer besidde afgørende og substantiel viden omkring de lokaliteter som vedkommende tidligere har bosat og derfor vil vedkommende, ved at vende tilbage, kunne genskabe noget af den lokalitetsspecifikke kapital vedkommende tidligere har genskabt der. Den genskabte kapital ville kunne være i form af; viden om det lokale arbejdsmarkedets ledighed og tilgængelighed eller social kapital i form af gamle venskaber som ellers ville have løbet ud i sandet hvis vedkommende havde bosat sig andet steds (Davanzo 1983).

Goldthorpe afsnittet

En anden overordnet teoretisk forklaring som vil inddrages, er John H. Goldthorpe og Richard Breen teori omkring *relative risk aversion* (Goldthorpe 2000, 189). Ifølge Goldthorpe og Breen har målet om at undgå nedadgående mobilitet større betydning end målet om at opnå opadgående mobilitet (Goldthorpe 2000, 242). Uddannelse er i denne forbindelse central da dette system benyttes som en stige individerne kan bevæge sig 1) op, 2) blive på samme trin og 3) ned. (Breen 2014, 261). Dette skyldes, at for især børn fra øvre sociale lag er det ofte kun gennem opnåelse af højere videregående uddannelse, at de kan forsøge at undgå nedadgående social mobilitet (Breen 2014, 261), hvorimod børn fra lavere sociale positioner ikke behøver så meget uddannelse for at opretholde den sociale position, hvilket betyder, at de ifølge teorien ikke har så stor tilskyndelse til at tage en høj uddannelse (Breen 2014, 261). Det betyder at personer med en lave social baggrund ikke i samme

grad som personer fra en højere social baggrund besidder samme risikovillighed i forhold til uddannelsesmobilitet og muligvis i forhold til at flytte for at tage en videregående uddannelse.

Man kan ligeledes også argumentere for, at målet om at undgå nedadgående social mobilitet således også afspejles, i valget af videregående uddannelse. I lighed med Bourdieus teori om kulturel kapital, kan bedre stillede familier således udnytte deres kendskab omkring uddannelsessystemet samt hvordan man begår sig inden for dette system således at de sikre deres børn ikke oplever nedadgående mobilitet (Triventi 2013, 47). Når et specifikt uddannelsesniveau kun er forbeholdt en mindre del af et samfunds individer, vil de socioøkonomisk bedre stillede grupper først og fremmest udnytte deres ressourcemæssige fordele til at sikre dette uddannelsesniveau (Triventi 2013, 47). Hvis dette uddannelsesniveau således senere går hen og bliver udbredt og lettere tilgængeligt, vil den vertikale mobilitet mindskes og der kan dermed opstå en form for uddannelsesinflation. Hvis der opstår uddannelsesinflation, vil de bedre stillede grupper forsøge at udnytte deres ressourcemæssige fordele til at opnå de bedste karakterer, samt at sikre de bedst mulige betingelser for deres børn således at de inden for det berørte uddannelsesniveau har de bedste muligheder, såsom valget af et bestemt uddannelsesfag/disciplin eller et bestemt uddannelsessted således at der sker en vertikal stratifikation (Triventi 2013, 47). Disse strategier kan dermed være med til at sikre den bedste mulige position på arbejdsmarkedet og dermed reducere eller direkte eliminere muligheden for nedadgående social mobilitet (Triventi 2013, 47).

Bourdieu afsnittet

Ovenstående teoretiske forklaringer af hvorfor og hvordan socialbaggrund og individuelle karakteristika kan have betydning for et individs livsforløb, valg af uddannelse og mobilitetsadfærden efter endt videregående uddannelse (G. Becker 1978; Prieur 2006). Disse forklaringer har ofte et distingveret forhold til forklaring, da deres grundlæggende teoretiske antagelser vedrørende, hvilke ressourcer der er essentielle i forhold til overførelsen der finder sted fra et individets social baggrund til individets egne muligheder. De teoretiske forklaringer berører elementer såsom sociale forbindelser, økonomiske eller kulturelle ressourcer, personlighedstræk, sociale færdigheder etc. (Wiborg and Møberg 2010). Som sociolog kan man næsten ikke lave en undersøgelse af social baggrundsbetydning for adfærd uden at inddrage Pierre Bourdieus teori om kapitaler som omhandler de forskellige ressourcer man som aktør har at handle på baggrund af idet man bevæger sig rundt i de forskellige sociale rum, er social, økonomisk og kulturel kapital (P. Bourdieu 1997; Richardson 1986). Individer har på baggrund af de forskellige kapitaler forskellige forudsætninger i forhold

til tilgængeligheden af ting (Prieur 2006). Samfundet ses af Bourdieu som et socialt rum, som er konstrueret således at sociale agenter indtager relationelle positioner ud fra to differentieringsprincipper, økonomisk og kulturel kapital (P. Bourdieu 1997, 21). Denne relationelle positioner sker på baggrund af ens mængde af økonomisk og kulturelle kapital man besidder som yderligere har betydning for ens relationelle position i samfundet, noget som i udpræget grad har indflydelse på Bourdieus habitus begreb (P. Bourdieu 1997, 23). Bourdieu beskriver habitus som et kropsliggjort praksisskema, som er skabt og i høj grad er påvirket af ens klasse-mæssige ophav, hvilket betyder at ens socialisering og den samlede mængde af ens kulturelle og økonomiske kapitale som der findes i ens barndomshjem (P. & L. J. D. W. Bourdieu 1996, 111). På baggrund af ens habitus og ens sociale baggrund påvirkes de sociale agents uddannelsesvalg (P. Bourdieu 1974, 34, 1977, 487f) samt deres valg i forhold til specialets fokusområde; Flytter man hjem til ens oprindelseskommune, bliver man i ens uddannelseskommune eller gør man noget helt tredje. Uddannelsesvalget forklarer Bourdieu ved at man ud fra ens klasse-mæssige position i det sociale rum besidder forskellige perspektiver på uddannelsessystemet (P. Bourdieu 1974, 34, 1977, 487f) yderligere har man forskellige præferencer i forhold til hvor man bosætter sig efter endt videregående uddannelse.

I forhold til valget af uddannelse er det især den kulturelle kapital som spiller ind og har afgørende betydning for den ulighed der forefindes i uddannelsessystemet (P. Bourdieu 1974, 32f). Dette kommer til udtryk ved at eleverne ifølge Bourdieu ikke vurderes objektivt i uddannelsessystemet, da lærerne som vurderer eleverne, selv besidder forskellige præferencer på baggrund af deres egen habitus således, at det er de elever som taler det rigtige sprog/udviser den korrekte adfærd som derved bliver belønnet af lærerne. Nyere empiriske studier viser ligeledes hvor betydningsfuld den kulturelle kapital er for uligheden i den intergenerationelle mobilitet både i en national og international kontekst (Aschaffenburg 1997; DiMaggio 1985; Georg 2004; M. M. & A. H. Jæger 2004, 2007, M. M. Jæger 2009, 2011; Kalmijn 1996; Karlson 2011; M. D. & T. M. K. Munk 2011). Bourdieus Teori om habitus og de forskellige kapitalsformer kan i nærværende speciale blandt andet anvendes som en overordnet teoretisk forklaring der kan forklare, hvilken eventuel betydning den sociale baggrund har for de personernes flytteeadfærd to år efter endt videregående uddannelse selv efter kontrol af individuelle karakteristika (Wiborg & Møberg 2010, 109). Inden for denne teoretiske ramme kan man finde en empiriske funderet sontring om, hvorvidt det er den kulturelle, økonomiske eller sociale kapital der tillægges det største fokus. Uligheden i uddannelseschancer beskrives i det klassiske studie *Reproduktionen* af Bourdieu og Passeron (P. Bourdieu and Passeron 2006) som viste at det især var den kulturelle kapital som beskrev denne ulighed. Bourdieu og Passeron undersøgte i denne bog det

franske uddannelsessystem, hvor de fandt at uddannelseschancerne i stor grad var ulige fordelt (P. Bourdieu and Passeron 2006). Denne ulige fordeling af uddannelseschancer bliver tilskrevet det franske uddannelsessystems indretning der favoriserer børn fra de mere privilegerede og kulturel dannede familie i skolesystemet. (P. Bourdieu 1977, 494; P. Bourdieu and Passeron 2006, 150f;155f). Den kulturelle kapital i barndomshjemmet får derfor stor betydning, da socialisering og mængden af kulturel kapital er med til at forme barnet til en bestemt habitus, der stemmer overens med den måde hvorpå skolen og systemet er indrettet (P. Bourdieu 1974, 32, 1977, 494). Børnene fra disse hjem er derved vokset op i familier med fyldte bogreoler og hvor diskussion omkring aktuelle emner har været en del af opvæksten (Esmark 2006, 73f), dette er medvirkende til at elever fra disse boglige præget hjem anses som naturlige dygtigere på trods af, at den skolemæssige forskel ifølge Bourdieu skyldes at deres habitus i højere grad minder om lærernes (P. Bourdieu 1974, 32, 1997, 32). Dette kommer ifølge Bourdieu tydeligt til udtryk ved mundtlige eksamener, hvor børn fra arbejderhjem bliver vurderet som værende mindre dygtige da deres sprogbrug ikke følger lærerens akademiske og derved det 'rigtige' borgerlige sprog som de vurderes ud fra (P. Bourdieu 1997, 46; P. Bourdieu and Passeron 2006, 149ff;155f). Bourdieu beskriver derved uddannelsessystemet som en institution der ikke frigøre individet som man har det med at tro (P. Bourdieu 1974, 32, 1997, 41). Det beskrives i stedet for som en konservativ social institution der reproducerer og legitimerer de allerede eksisterende social konstruerede uligheder i samfundet (P. Bourdieu 1974, 32;37f, 1997, 41). Yderligere kan Bourdieus teori være med til at forklare, hvordan individer fra familie præget af et højt niveau af kulturel kapital, på baggrund af dette højere niveau af kulturel kapital, kan have større mulighed at opnå højere og mere prestigefyldte uddannelser samt have bedre karakter fra denne og derved være bedre stillede i indtrædelsen på arbejdsmarkedet (Triventi 2013, 46f). I den forbindelse er der fundet empirisk belæg for, at uddannelsesvalget for individer med højtuddannede forældre i højere grad; 1) tager deres uddannelse på en prestigefyldt uddannelsesinstitution, 2) flytter ikke for at tage uddannelse, da deres forældre i højere grad bor i de større byer hvor uddannelsesinstitutionerne typisk vil være placeret (Sander 2006; Triventi 2013, 59). Disse uligheder i valget af uddannelsesområde kan forklares med udgangspunkt i forældrenes økonomisk og kulturel kapital, hvor der i en dansk kontekst er blevet påvist en sammenhæng mellem forældre fra den økonomiske overklasse og deres børn som i højere grad læser økonomiske eller lægevidenskabelige fag som er kendetegnet ved at have høje adgangskrav modsat børn fra de lavere klasser som i højere grad læser erhvervs-specifikke videregående uddannelser med lave eller ingen adgangskrav såsom på AAU og SDU (Thomsen 2010, 61).

I forhold til specialets problemstilling, som forsøger at forklare hvilke faktorer der spiller ind i unges mobilitetsadfærd efter endt videregående uddannelse, vil Bourdieus teori omkring kulturel kapital og reproduktion af kulturel kapital benyttes til at forklare selve det valg der sker i forhold til om man som person vælger at 1) flytte hjem, 2) blive i uddannelsesbyen eller 3) flytter til en tredjekommune. Nærværende speciale vil benytte denne teori for at konceptualisere et individ som på baggrund af sin habitus og dennes position i det sociale rum har forskellige tilgængelige valgmuligheder i forhold til om man vælger at flytte hjem eller blive i uddannelseskommunen eller flytter til en tredje kommune. Der udarbejdes derfor en hypotese om at personer fra forældre med ingen eller lavt uddannelsesniveau i højere grad vælger at flytte hjem til deres oprindelseskommune fremfor enten, at blive i uddannelseskommunen eller flytte til en tredje kommune grundet deres habitus position i det sociale rum, hvori deres handlemuligheder er begrænset.

Diskussion af logit eller probit modeller

I forbindelse med udvælgelsen af en egnet analysemetode som på tilfredsstillende vis vil kunne besvare specialets problemformulering, støder man på igangværende diskussion om hvorvidt man skal benytte sig af logistik(logit) eller probit regression.

Der vil i det følgende komme en kort diskussion af fordelene og ulemperne ved at benytte sig af den ene frem for den anden analysemodel. Men specialet vil benytte sig af en logit regression, da forskellige artikler fremhæver denne som værende probit overlegen på forskellige parameter.

Derudover vil der komme en gennemgang af forskellige choice-modeller på baggrund af multinominale logistiske regression. Grunden til at dette skyldes specialets afhængige variable som vil have tre udfald;

- 1) Flytter hjem til oprindelseskommunen
- 2) Bliver i uddannelseskommunen
- 3) Flytter til en tredje kommune.

Jonathan Kropko diskuterer i "*Choosing between multinomial logit and multinomial probit models for analysis of unordered Choice data*" forskellene mellem probit og logit modeller samt deres styrker og svaghederne (Kropko 2008). Dette er en diskussion som nærværende speciale vil være inspireret af i forbindelse med valget mellem en logit og probit sandsynlighedsmodel. I socialvidenskaben arbejder man nogle gange med problemstillinger som benytter sig af uordnet kategoriske afhængige variable som i dette speciale, hvor der ønskes undersøgt hvorvidt identterne vender tilbage til deres oprindelseskommune fem år efter endt uddannelse, bliver i uddannelsesbyen eller flytter til en kommune. Disse uordnet kategoriske variable er kendetegnet ved ikke have en meningsfuld numerisk rangering eller besidde en naturlig rangering, hvor én kategori er bedre end de andre kategorier (Greene 2012, 800). Empirisk kan man på baggrund af sådanne variable opbygge modeller som tager udgangspunkt i en Choice sandsynlighedsmodel, som er en udvidelse af en ordinær OLS model, men hvor hvert enkelt valg bliver modelleret som en separat ligning med tilhørende forklarende variable og egne fejlled (Kropko 2008). Der findes flere forskellige choice sandsynlighedsmodeller, hvor to af det mest benyttede modeller er den multinomial logit (MNL) og multinomial probit (MNP) model

(Kropko 2008). Teknisk fremstår begge modeller relative ensartede, dog adskiller de sig i fordelingen af fejlede. I nuværende speciale ønskes der ikke en matematisk og teknisk diskussion af de forskellige fejlede, men det er væsentligt at gøre opmærksom på der findes en forskel i henholdsvis probit og logit modellen. Multinomial logit modellen benytter sig af et fejlede som er uafhængige og ligelig fordelt i henhold til type-1 ekstrem værdi fordelingen, det betyder kort fortalt at fejlede kan håndtere varierende β koefficienter, denne type af fejlede går også under navnet log-Weibull da der er tale om en Weibull fordeling (Kropko 2008, 2). Den multinomiale probit model benytter sig derimod af et fejlede som ikke nødvendigvis er uafhængige af β koefficienten og som er fordelt på baggrund af en multivariat normal fordeling som betyder at X og Y parvis følger en normal fordelingskurve men ikke nødvendigvis er uafhængige af β koefficienten. Forskellene mellem probit og logit multivariat analyse er umiddelbart små men får i praksis betydningen i forhold til tolkningen af ens analyseresultaterne (Kropko 2008, 1). De uafhængige fejlede i logit modellen trækker derudover på antagelsen om uafhængighed af irrelevante alternativer (IIA). Denne antagelse handler om at når man som individ foretager et valg mellem blandt to alternativer og har valgt A over B så fastholdes dette valg ved inddragelse af et yderligere alternativ C. Så hvis man som individ har dobbelt så stor sandsynlighed for at flytte hjem (A) i forhold til at blive i uddannelsesbyen (B), så vil man som individ bibeholde denne sandsynlighed for dette valg på trods af inddragelse af alternativet flyt til anden kommune (C). Denne antagelse kan være svær at opfylde i mange situationer, da det er nemt at forestille sig at sandsynligheden vil ændre sig ved inddragelse af et tredje alternativ og at man derfor vil komme til at bryde antagelsen om uafhængighed af irrelevante variable. Konsekvensen ved at bryde antagelsen om IIA vil få den konsekvens at multinomial logit modellen risikerer at blive fejlspecificeret, og at den uafhængige variabel derved kan ende med at blive biased (Kropko 2008, 2). Multinomial probit modellen antager ikke IIA, da X og Y, som tidligere beskrevet, følger hinanden på baggrund af en normal fordelingskurve som betyder at fejlkoefficienterne estimeres sideløbende med β koefficienterne (Kropko 2008). På baggrund af dette nævner Kropko (Kropko 2008) at det tilsyneladende fremstår som om at den multinomial probit modellen er en bedre statistiske model end multinomial logit modellen, men han udvider diskussionen ved at inddrage forskellige argumenter vedrørende hvordan de forskellige modeller forholder sig til et valget blandt forskellige alternativer (Kropko 2008, 2).

I en multinomial logit model er sandsynligheden for de enkelte valg relativ simpel at udregne og med moderne computer er det samtidig relativ hurtigt at udregne maximum likelihood funktionen selv ved inddragelse af mange valgs alternativer (Kropko 2008, 2). Det er lidt en anden historie med

udregning af sandsynlighed med udgangspunkt i multinomial probit, da der udregnes på baggrund af multiple integraler, en for hver valgmulighed minus 1 da der i udregningen af sandsynligheden benyttes en referencegruppen (Kropko 2008, 2). Der hvor multinomial probit modellen kommer til kort er ved udregning af double, triple og quadruple intergraler, da modellen herved begynder at konvergere de forskellige udregnede estimater og man kan derved ende med usikre estimater som man ikke kan stole med (Kropko 2008, 2f). I lyset af dette fremstår multinomial logit modellen som en mere stabil model især da instabilitet i en statistisk model er noget man skal være meget opmærksom på og forsøge at undgå i alle henseender. Multinomial probit modellen antager som sagt ikke IIA og anses derfor at have mere præcise estimater end multinomial logit modellen (Alvarez and Nagler 1998; Kropko 2008). De argumenter derfor at multinomial probit er en mindre restriktiv model og de fokuserer i deres analyse på at fremhæve de beregningsmæssige fordele der er ved at benytte en multinomial probit model fremfor en logit model (Kropko 2008, 3). På baggrund af ovenstående argumentation har mange forskere valgt at benytte en multinomial probit model uden at overveje muligheden for at benytte multinomial logit modellen når der arbejdes på Choice data (Alvarez and Nagler 1998; Kropko 2008). Alvarez, mf. (Alvarez and Nagler 1998) argumenter for at man ved at benytte en multinomial probit model muliggør studier af blandt andet vælgeradfærd i forbindelse med et valg mellem tre forskellige politiske partier, uden at man som forsker bør være bekymret for fejlagtige antagelser omkring partierne og vælgerne (Alvarez, Michael. Nagler and Bowler 1987; Kropko 2008). Yderligere mener Kropko at debatten om hvorvidt man skal benytte enten multinomial probit eller multinomial logit er blevet framed til at handle om præcision overfor udregningshastighed (Kropko 2008). Samtidig er Kropko (Kropko 2008) bekymret for at på trods af at en multinomial probit model ikke har antagelse om IIA, vil denne model miste præcision i andre dele af dens udregning af sandsynligheden for et valg samt at der er kun er lidt bevis for at multinomial probit modellen er mere præcis end logit modellen (Kropko 2008, 3). Derfor vil Kropko i *"Choosing between multinomial logit and multinomial probit models for analysis of unordered data"* (Kropko 2008) direkte sammenligne disse to modeller overfor hinanden, noget som andre forsker ligeledes har gjort (Dow and Endersby 2004; Kropko 2008, 3f). Resultaterne af disse sammenlignede undersøgelser af multinomial logit og probit modellerne viser at der i realiteten næsten ingen forskel er i modellernes forudsigelser (Kropko 2008, 3). Kropko undersøger som sagt direkte multinomial logit og probit modellerne overfor hinanden, på baggrund af et datasæt han selv skaber (Kropko 2008). Kropkos kan på baggrund af hans omfattende sammenligning forsigtigt konkludere at der er meget lidt grund til at benytte sig af en multinomial probit model fremfor logit modellen, men samtidig gør han opmærksom

på at logit-modellen ikke et stensikkert valg, da man i høj grad skal være opmærksom at ikke bryde antagelse omkring IIA. Det er vigtigt at gøre opmærksom på at ovenstående argumentation og diskussion vedrørende valget af hvilken multinomial model dette speciale vil benytte sig af, stammer fra den politiske videnskab, hvor ovenstående modellerne i højere grad benyttes til at undersøge vælger adfærden i forbindelse med et valg. Men i forbindelse med dette speciale vurderes ovenstående diskussion som værende relevant og interessant, da der ligger et valg og et fravalg i om, hvorvidt der skal benyttes en probit eller logit model, og samt deres begrænsninger i forhold til håndtering af individer som står i en situation med flere valgmuligheder. På baggrund af Kropko undersøgelse og konklusion samt lignende undersøgelser vælges der til dette speciale at benytte sig af den multinomial logit model, og i forhold til antagelsen om IIA vurderes det at være en antagelse som er mulig at opfylde. Nedenstående afsnit vil beskrive tre forskellige logit modeller som har hver deres særtræk samt har hver deres styrke i forhold til et givent undersøgelsesfelt.

Den anvendte model: Multinomial logistisk regression

Undersøgelsen vil som tidligere nævnt tage udgangspunkt i logistisk regression, hvor der helt konkret vil blive benyttet en multinomial logistisk regressions Choice model. I en multinomial Choice model foretager individet ét valg blandt mere end to kategorier/alternativer som vælges på baggrund af hvad der vurderes at kunne give mest mulig nytte (Greene 2012, 800; Hoffman and Duncan 1988, 415f). Den multinomial Choice model modellerer forholdet mellem en polynomisk afhængig variabel og flere uafhængige variable, for derved at udregne sandsynligheden for et givent udfald i den kategorisk fordelt afhængige variabel i forhold til de andre kategorier/alternativer (Greene 2012, 800f). Multinomial logit modellen kan inddrages i to forskellige typer, alt efter om den afhængige besidder en ordnet eller uordnet struktur. I en uordnet polynomisk model har den afhængige variabel ingen struktur, det vil sige at der ikke er nogen kvalitativ meningsfuld forskel mellem kategorierne. Det modsatte gør sig således gældende ved afhængige variable med ordnet struktur, hvor der i designet skabes en meningsfuld rangering i den afhængige variabel. Komme ind på det er en generaliserede logit funktions model som benyttes.

I forhold til specials undersøgelsesfelt vil der blive benyttet en model som har en uordnet afhængige kategorisk variabel med tre kategorier/alternativer, inden for den multinomial logit arbejdes der med tre forskellige modeltyper:

1. Den individuelle logit model.
2. Conditional logit model.
3. Mixed logit model.

Fælles for disse tre modeller er som tidligere nævnt, hvordan individet skal forholde sig til forskellige alternativer og skal vælge det alternativ som giver mest nytte, men hvor modellerne adskiller sig er således i hvordan valget håndteres (Greene 2012, 801f; Hoffman and Duncan 1988, 415f; Stern 1997). Den individuelle logit model er et andet navn for en ”standard”/”ordinær” multinomial choice logit model, hvor valget af én kategori i den afhængige kategoriske variable vil forklares som værende på baggrund af individets karakteristika og præferencer for denne i forhold til de andre kategorier i den afhængige variable (Hoffman and Duncan 1988, 415f). Conditional logit model afskiller sig ved at se valget af én kategori i den kategoriske afhængige variable som værende betinget af de forskellige kategoriers karakteristika (Hoffman & Duncan 1988:416f).

Mixed logit model går under forskellige navne i litteraturen men i nærværende speciale omtales modellen som mixed logit modellen, hvor navnet egentlig afslører hvad der er på spil i denne model. Modellen er en sammensætning af den individuelle og conditional logit således at den udregnede sandsynlighed er på baggrund af individuelle og de forskellige alternativens karakteristika (Hoffman and Duncan 1988, 416). Ved at benytte sig af mixed logit model har man mulighed at se, ikke bare sammenhængen mellem individuelle karakteristika i forhold til et valg på den kategoriske afhængige variabel, men at se hvordan de forskellige alternativens karakteristika i den kategoriske afhængige variabel påvirker denne sammenhæng. Dog vælger nærværende speciale at benytte sig af den individuelle logit model, da det er individets og dets karakteristika som er i fokus fremfor de forskellige karakteristika der knytter til de forskellige kategorier i den kategoriske afhængige variabel.

Den individuelle logit model vil således se sådan ud:

$$\text{MNLGT:} \quad P_{ij} = \frac{\exp(X_i \beta_j)}{\sum_{k=1}^J \exp(X_i \beta_k)},$$

Præsentation af data

I det følgende afsnit vil det anvendte datasæt blive præsenteret, og herunder vil desuden fremgå en beskrivelse af de anvendte variable.

Datasæt:

Datagrundlaget for dette speciale er registerdata fra Danmarks Statistik, og tager udgangspunkt i tre optagelsesårgange til de videregående uddannelser fra henholdsvis 2012, 2013 og 2014. Som det blev beskrevet i indledningen, omhandler denne undersøgelse udelukkende personer, som er flyttet fra sin hjemstavn for at blive optaget på en uddannelse, og derfor indgår kun disse personer i det færdige datasæt. For at være med datasættet skal følgende tre betingelser være opfyldt: For det første må man være optaget på en videregående uddannelse. For det andet skal man have skiftet bopælskommune inden for seks måneder efter optagelsesdatoen, og for det tredje skal man have færdiggjort den uddannelse, man er optaget på i det pågældende datasæt.

Afhængige variable:

Specialets afhængige variabel er multinominal med tre kategorier som beskriver tre mulige udfald efter endt uddannelse:

- 1) Personen flytter hjem til sin oprindelseskommune
- 2) Personen bliver i uddannelseskommunen
- 3) Personen flytter til en tredje kommune

Den afhængige variabel bliver lavet på baggrund af en ændring af bopælskommune i måletidspunktet som er to år efter endt videregående uddannelse. Umiddelbart skal der ikke laves et bredt bopælsbegreb, forstået på den måde at der i udgangspunktet ikke vil blive struktureret et område hvor personerne vurderes at have deres tilhørsforhold, et eksempel på det kunne være at inddrage alle tilstødende kommune som enten ens bopælskommune eller oprindelseskommune.

Uafhængige/forklarende variable:

Problemformuleringen, der besvares i dette speciale, er todelt, hvor der i den første del spørges til, hvad der kendetegner de personer, som vælger at flytte for at tage en videregående uddannelse. Denne del vil blive besvaret ud fra overvejende deskriptive analyser, og variablene der benyttes til at beskrive individernes karakteristika er følgende: Alder, etnicitet, køn, karaktergennemsnit fra den adgangsgivende (ungdoms)uddannelse, oprindelseskommune, uddannelseskommune, bopælskommune fem år efter endt videregående uddannelse, forældrenes indkomst samt forældrenes uddannelsesniveau. De to sidstnævnte er begge baseret på observationer fra da den unge var 14 år gammel. Disse variable er udvalgt for tydeligt at kunne vise de distinktive forskelle der er blandt gruppen som er flyttet og gruppen som ikke er flyttet for at tage en videregående uddannelse.

I problemformuleringens anden del undersøges hvilke faktorer der har betydning for den kommune, man vælger at bosætte sig i efter endt uddannelse (med de tre udfald som beskrevet ovenfor). Variablene der anvendes til at forklare forskelle mellem de tre udfald omhandler: Arbejdsregion to år efter endt studie, lønniveau to år efter endt studie, gennemført uddannelse, eksamensgennemsnit fra den adgangsgivende (ungdomsuddannelse) samt forældrenes indkomst og uddannelsesniveau da den unge var 14 år gammel. Desuden benyttes følgende kontrolvariable: Etnicitet, køn, alder, arbejdssektor og arbejdskommune.

En samlet oversigt over alle anvendte uafhængige variable fremgår af tabel 1:

Tabel 1: Beskrivelse af uafhængige variable

Uafhængige variable	Beskrivelse
<i>Personlige karakteristika</i>	
Køn	1 for kvinder, 0 for mænd
Alder	Alder i år
Færdiggjort uddannelse	Inddelt på 18 forskellige mellemgrupper, svarende til universitets fakulteter.
Eksamensgennemsnit fra den adgangsgivende uddannelse	Karaktergennemsnit fra den adgangsgivende gymnasiale uddannelse.
Etnicitet	1 for dansker, 2 for indvandrere og 3 for efterkommere

*Socioøkonomiske
baggrundskarakteristika*

Forældre uddannelsesniveau

Det højeste uddannelsesniveau blandt forældrene, derefter inddelt i fem grupper med udgangspunkt i deres arbejdsmarkedskompetenceniveau.

Gruppe 1 = Grundskole, produktionsskole, ungdomsuddannelse (stx, htx, hhf, hf osv.) samt dansk undervisning for udlændinge osv.

Gruppe 2 = Grundforløb og erhvervsuddannelser

Gruppe 3 = Erhvervsakademi og kort videregående uddannelse

Gruppe 4 = Professionsuddannelser samt universitetet bacheloruddannelser.

Gruppe 5 = Kandidat/PHD uddannelser

Forældre indkomst

Den højeste brutto indkomst blandt forældrene i kr.

Arbejdsmarkedskarakteristika

Arbejdskommune

Hvilken kommune man arbejder i, konstrueret på baggrund af Danmarks Statistiks kommunekode

Arbejdsregion

Den region man arbejder i, konstrueret på baggrund af Danmarks Statistiks kommunekode.

Indkomst

Månedlig brutto indkomst to år efter endt videregående uddannelse. Konstrueret ud fra Danmarks Statistiks smalle lønbegreb.

Inddeles i tre kategorier:

Gruppe 1 = løn under 14.000 kr.

Gruppe 2 = løn mellem 14.000 kr. og 23.700 kr.

Gruppe 3 = Løn over 23.700 kr.

Arbejdssektor

Hvilken sektor man arbejder i, med udgangspunkt i Danmarks Statistiks arbejdssektor variabel.

Inddelt i syv grupper:

Gruppe 1 = Kommuner

Gruppe 2 = Offentlige virksomheder

Gruppe 3 = Private non-profit organisationer

Gruppe 4 = Private virksomheder

Gruppe 5 = Regioner

Gruppe 6 = Sociale kasser og fonde

Gruppe 7 = Stat

Gruppe 8 = Udlandssektor/uoplyst

Deskriptiv statistik

Grundet problemstillingens fokus vil første del af den deskriptive analyse vise forskellene blandt de personer, som vælger at flytte for at læse en videregående uddannelse og dem, som ikke gør. Første del af den beskrivende statistik vil således være en gennemgang af samtlige personer som har gennemført en videregående uddannelse i perioden 2012 – 2014, og vil bestå af fem tabeller hvor forskellene mellem personer inddelt i de to grupper i forhold til eksamenskarakter, køn og gennemført uddannelse, samt et histogram for forældrenes uddannelsesniveau, vil blive præsenteret.

Anden del af den deskriptive analyse vil gå i dybden med de forklarende variable, som anvendes i analysen og besvarelsen af problemformuleringens anden del.

Deskriptiv analyse del 1

Første del af den deskriptive analyse vil vise og beskrive fem tabeller som viser fordelingen af de personer som er 1) flyttet og 2) ikke flyttet for videregående uddannelse i forhold til udvalgte forklarende variable.

Tabel 2 Fordeling af antal som er flyttet for videregående uddannelse

<i>Flyttet for videregående uddannelse</i>	<i>Antal</i>	<i>Procent</i>
Nej	23.091	45.63 %
Ja	27.513	54.37 %
Total	50.604	100.00 %

Det samlede datasæt består af 50.604 personer som i årene 2012-2014 færdiggjorde en videregående uddannelse, hvor 54.37 procent havde valgt at flytte for videregående uddannelse, mens der samtidig er 45.63 procent som ikke havde valgt at flytte. Det er interessant at der er en relativt stor andel som ikke flytter for at tage en videregående uddannelse, men som tidligere beskrevet i problemfeltet, så er det danske uddannelsessystem fint geografisk forgrenet og afstandene i Danmark er små, hvilket kan være med til at forklare denne opdeling.

Hvis man dykker videre ind i de to forskellige grupper og sammenligner dem på baggrund af deres gennemsnitlige eksamenskarakter, så træder der nogle distinktive og interessante forskelle frem.

Tabel 3 Gennemsnitskarakter

<i>Flyttet uddannelse</i>	<i>Gennemsnitlige eksamenskarakter</i>
Nej	7.60
Ja	8.04

Det er interessant at se der forefindes en karaktermæssig forskel på, hvorvidt man er flyttet eller ej for at læse sin videregående uddannelse. De personer, som vælger at flytte for at læse videregående uddannelse, fremstår derfor værende mere faglige dygtige end de personer, som ikke vælger at flytte for at læse videregående uddannelse. Det er en interessant karaktermæssig forskel der forefindes mellem disse to grupper, som kunne tyde på at der umiddelbart findes et kommunalt tab af human/kulturel kapital, ved at de personer med de højere karaktergennemsnit flytter for at tage en videregående uddannelse og ”efterlader” de personer med de lavere karaktergennemsnit til det lokale arbejdsmarked (jf. Problemfeltet). Dog er der mulighed for at disse fraflyttere vil vende hjem igen til deres oprindelseskommune efter endt uddannelse, og dermed i stedet potentielt vil kunne bidrage med human/kulturel kapital til kommunen og det lokale arbejdsmarked. Dette perspektiv vil dog, som tidligere nævnt, blive undersøgt i de forskellige regressionsmodeller senere i analysen.

Tabel 4 fordeling af personer som flytter fordelt på køn

<i>Køn</i>	<i>Ikke flyttet for uddannelse</i>	<i>Flyttet for uddannelse</i>	
Mand	42.39 %	57.61 %	100 %
Kvinde	47.47 %	52.43 %	100 %

Note: Chi² test = <.0001.

Udover at kigge på forskellene i karaktergennemsnittet, er det ligeledes interessant at undersøge hvordan den kønslige fordeling tager sig ud. Det er interessant at der er flere mænd i forhold til kvinder, som vælger at flytte for at gennemføre en videregående uddannelse, omend man ud fra tabellen ikke umiddelbart kan forklare denne forskel. Denne del af analysen har dog også i højere grad til hensigt at beskrive hvordan datasættets population fordeler sig i forhold til forskellige karakteristika, her på baggrund af køn. Kønspektivet bliver ikke yderligere gennemgået i regressionsanalyserne da denne variable betragtes som en kontrolvariabel.

Tabel 5 Fordeling af gennemført uddannelse i forhold til om man er flyttet

<i>Gennemført uddannelse</i>	<i>Ikke flyttet for uddannelse</i>	<i>Flyttet for uddannelse</i>
Bio- og laboratorietekniske område, EA	55.31 %	44.69 %
Designfaglige område, EA	51.24 %	48.76 %
Humaniora, kandidat	35.93 %	64.07 %
It-faglige område, EA	55.98 %	44.02 %
Medie, kommunikation, it mv., prof. bach.	42.59 %	57.41 %
Natur, kandidat	30.83 %	69.17 %
Pædagogik, prof. bach.	59.08 %	40.92 %
Samfund, kandidat	33.70 %	66.30 %
Samfund, prof. bach.	60.21 %	39.79 %
Samfundsfaglige område, EA	54.35 %	45.65 %
Sundhed, kandidat	30.28 %	69.72 %
Sundhed, prof. bach.	53.88 %	46.12 %
Sundhedsfaglige område, EA	67.17 %	32.83 %
Teknik, kandidat	32.79 %	67.21 %
Teknik, prof. bach.	50.62 %	49.38 %
Tekniske område, EA	70.32 %	29.68 %
Økonomisk-merkantile område, EA	56.42 %	43.58 %
Økonomisk/merkantil, prof. bach.	46.88 %	53.12 %

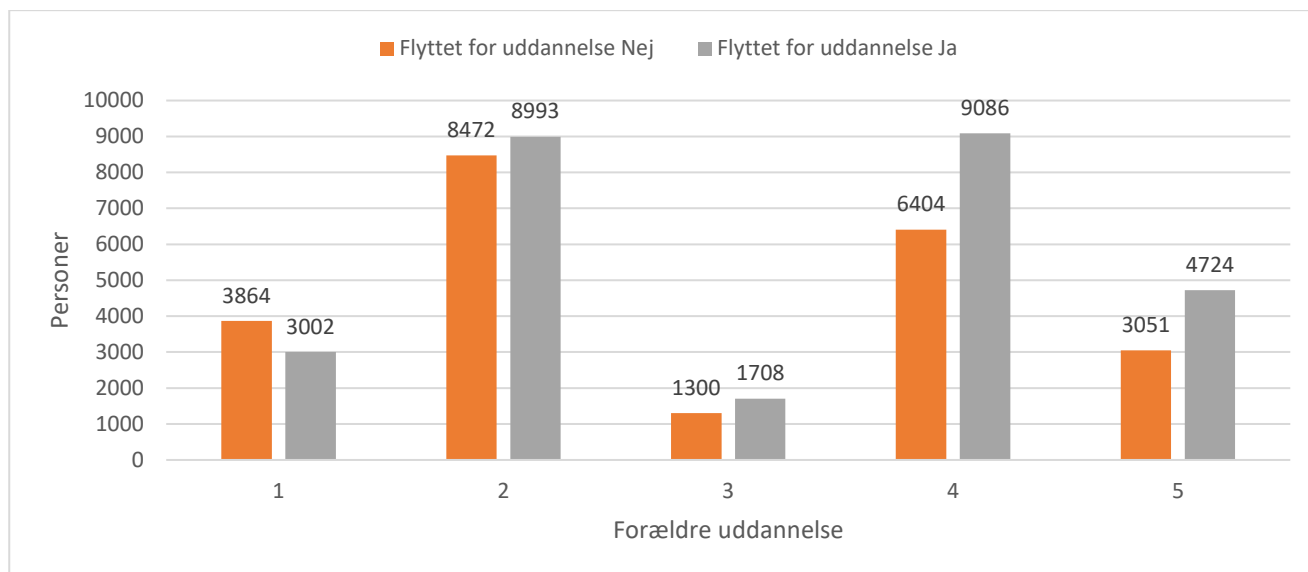
Note: Chi² test = <.0001.

I tabel 5 ser man nogle interessante sammenhænge mellem, hvilken uddannelse der er blevet gennemført og om hvorvidt man er flyttet for denne uddannelse. De personer, som har gennemført en kort videregående uddannelse, tilhører i dette datasæt ikke en specielt mobil gruppe. Det viser sig for de fleste af uddannelserne, at flertallet ikke har haft behov for at ændre bopælskommune for at kunne gennemføre uddannelsen. Dette kan muligvis forklares med udgangspunkt i Krak Fondens undersøgelse (Høst and Sørensen 2015, 18f) som på forskellige GIS-kort viser Erhvervsakademiernes geografiske fordeling som mere eller mindre dækkende for hele landet. På baggrund af disse kort vil man kunne argumentere for at behovet for at skifte bopælskommune for at en gennemføre en kort videregående uddannelse vil være mindre end det er tilfældet for de længere videregående uddannelser, som er mere centrerede omkring de større byer. Det vil umiddelbart betyde, at de

personer som ikke har skiftet bopælskommune for at gennemføre en kort videregående uddannelse, *ikke* indgår i regressionsanalyserne og derfor vil de umiddelbart udgøre en mindre del af det datasæt, der benyttes til regressionsanalyserne. De personer, som har gennemført en mellemlang videregående uddannelse, er ligeledes en gruppe af personer, som ikke er præget af den store mobilitetsiver i forbindelse med optagelse på uddannelsen. Dog skiller de pædagogiske- og samfundsfaglige professionsbacheloruddannelser sig markant ud, ved at næsten 60 procent ikke flytter for at starte på en uddannelse. Dette kan muligvis tilskrives flere forskellige årsager, men sammenhængene mellem 1) forældrenes uddannelsesniveau, 2) forældrenes bosætning og 3) uddannelsesstedets placering beskrives i Kraksfondens rapport (Høst and Sørensen 2015) som havende betydning for både den unges uddannelsesvalg og mobilitetsadfærd i forbindelse hermed. Denne sammenhæng vil muligvis kunne benyttes til at forklare migrationsadfærden for de personer, som har gennemført en mellemlang videregående uddannelse. Dog har nogle af professionsbacheloruddannelserne en næsten 50/50 fordeling af dem, som vælger at flytte eller ikke at flytte for deres uddannelse, eller en lille overvægt som vælger at flytte for deres uddannelse, så tendensen er ikke helt gennemgående.

Hvis man derimod kaster blikket på de lange videregående uddannelser, ser man nogle helt andre flyttemønstre i forhold til de korte- og mellemlange videregående uddannelser. De lange videregående uddannelser har i gennemsnit over 67 procent, som har valgt at flytte for at tage deres uddannelse. Dette kan man forklare på forskellige måder, men en nærliggende forklaring på dette kunne umiddelbart skyldes universiteternes geografiske placering i de større danske byer, som har den konsekvens at langt de fleste som har gennemført en sådan uddannelse har været nødsaget til at flytte bopælskommune (Høst and Sørensen 2015, 18f). Der tegner sig et lidt broget billede af hvilke uddannelser som folk der er flyttet, har gennemført, men en klar tendens er, at jo længere uddannelsen er, des større procentandel er flyttet i forbindelse med optag på uddannelsen. Dette vil igen have en betydning for, hvordan regressionsanalyse datasættet ser ud i relation til skævhed og fordeling.

Figur 1 Oversigt over antal som flytter for uddannelse ud fra forældres uddannelsesniveau

Forældrenes højeste uddannelsesniveau: 1) Grundskole, Produktionsskole & Ungdomsuddannelse; 2) Grundforløb og erhvervsuddannelser; 3) Erhvervsakademi og kort-videregående uddannelse; 4) Professionsbacheloruddannelser samt universitetet bacheloruddannelser; 5) Kandidat/PHD uddannelser.

Ovenstående diagram viser fordelingen af dem, som vælger af flytte for at tage videregående uddannelse over for dem, som ikke vælger at flytte, med udgangspunkt i deres forældres højest fuldførte uddannelsesniveau. Den eneste gruppe, som ikke har et flertal af personer som vælger at flytte for at tage en videregående uddannelse er dem, hvor forældrenes højeste uddannelsesniveau er grundskole, produktionsskole eller ungdomsuddannelse. Derudover er det interessant at se gruppe to som antalmæssigt står for en stor andel af det samlede datasæts population, har næsten lige mange som vælger at flytte for videregående uddannelse som der vælger ikke at flytte. Dette kan muligvis forklares med udgangspunkt i Krak Fondens undersøgelse, som beskriver hvordan videregående uddannelser er vidt forgrenet i Danmark, men at de længere videregående uddannelser samtidig kun findes i de større byer. Derudover er der en sammenhæng mellem forældrenes uddannelsesniveau og deres geografiske bopæl (Høst and Sørensen 2015, 18f), og netop derfor er dette forældre uddannelsesniveau og deres næsten 50/50 fordeling af flyttemønstret interessant, da man i høj grad kan forestille sig at denne gruppe af forældre i højere grad er bosat rundt omkring i landet således at deres børn både fremstår flytte villige og ikke flytte villige. Men det er en vigtig pointe at ingen af disse forklaringer nødvendigvis kan siges at være helt fyldestgørende i relation til denne problemstilling.

En anden forældre uddannelsesniveau gruppe som både størrelsesmæssigt og fordelingsmæssigt skiller sig ud, er gruppen som omfatter forældre med professions- og almindelige bacheloruddannelser. Dette er en gruppe som tilnærmelsesvis minder om gruppen af forældre med erhvervsuddannelse, dog med den forskel, at der er betydeligt færre af de unge som vælger ikke at flytte. Derudover er det yderligere interessant at se antallet som vælger at flytte for at læse videregående uddannelse, stort set er identiske i henholdsvis anden og fjerde forældreuddannelsesgruppe. Sammenholdt med antallet, som ikke vælger at flytte i disse grupper, så kan man forsigtigt tolke det som et udtryk for, at der er en større risikovillighed blandt personer som kommer fra en forældrebaggrund med en bachelor eller professionsbachelor som det højest gennemførte uddannelsesniveau, frem for den der kan findes blandt unge med forældre som er erhvervsuddannede.

Ovenstående gennemgang af det samlede datasæt viste at der i perioden 2012-2014 var lidt under halvdelen (45.63 procent) som ikke valgte at flytte for at tage en videregående uddannelse samt at deres gennemsnitlige karakterer var 0.44 lavere end dem, som valgte at flytte for at tage en videregående uddannelse. Yderligere er der flere markante forskelle mellem det samlede datasæt og analysedatasættet, herunder blandt andet hvad angår køn, idet det viste sig at det i overvejende grad var mænd, som har skiftet bopælskommune for uddannelse. Derudover var der nogle afgørende forskelle i flyttheadfærd når man så på forældrenes uddannelsesniveau, hvor det viste sig at personer som havde forældre med grundskole, produktionsskole eller ungdomsuddannelser havde en stor andel, som ikke valgte at flytte for videregående uddannelse. Yderligere var det interessant at personer med henholdsvis erhvervs- og professionsbacheloruddannede forældre havde vidt forskellige flyttemønstre, hvor dem med erhvervsuddannet forælder havde næsten en 50/50 fordeling i forhold til deres flytte adfærd, hvorimod personer hvor forældre havde en professionsbacheloruddannelse i langt højere grad flyttede for videregående uddannelse. Slutteligt ses der væsentlige forskelle i hvilke uddannelser der er gennemført, alt efter om personerne er flyttet eller ej. Nogle af uddannelseskategorierne er præget af megen flytteaktivitet, mens andre uddannelser ikke har oplevet så meget aktivitet på den front.

Disse forskelle er væsentlige at forholde sig til, da datasættet i analysens anden del som sagt udelukkende består af personer, som har flyttet for at tage en videregående uddannelse, og som vi nu har set er det en bestemt sammensætning i befolkningsgruppen, som indgår i den resterende del af analysen. Det er altså nogle bestemte personer som vælger at flytte for at læse videregående uddannelse, men for at undersøge hvad det helt præcist er for nogle karakteristika, disse personer

besidder, vil specialet nu bevæge sig mod at beskrive selve analysedatasættet som består af de personer som har valgt at flytte for videregående uddannelse.

Deskriptiv analyse del 2

Denne del af den deskriptive analyse vil beskrive de specifikke variable som der benyttes enten som kontrolvariable eller som forklarende variable i selve analyserne af anden del af problemformuleringen. De forskellige variable vil kort blive gennemgået og sammenholdt med den deskriptive analyse del 1. Det er vigtigt endnu engang at gøre opmærksom på at denne del kun omhandler karakteristika for de personer, som har valgt at flytte for at gennemføre deres videregående uddannelse, modsat analysens første del, som omhandlede hele populationen.

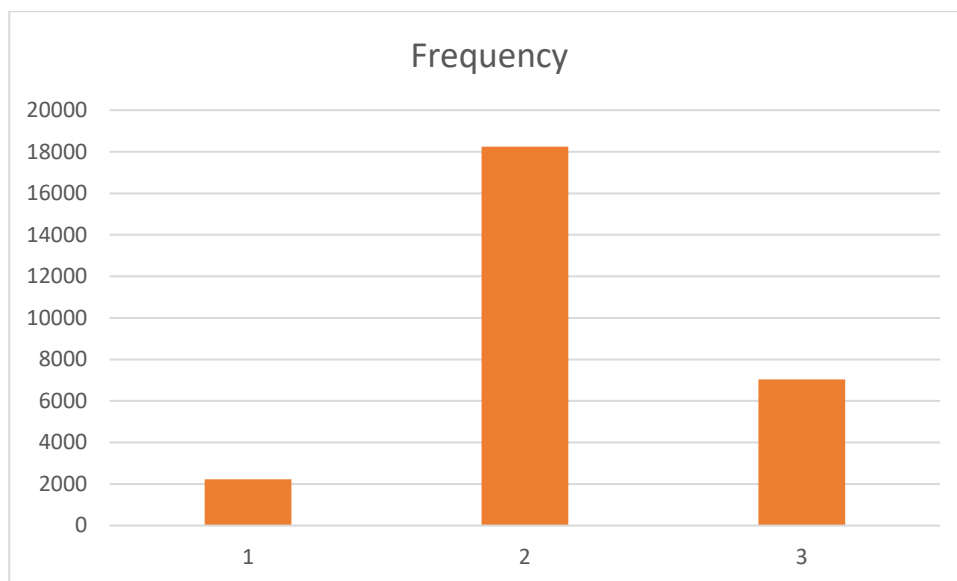
I nedenstående tabel 6 fremgår fordelinger af de anvendte variable i denne analysedel:

Tabel 6: Oversigt over analysedatasættet og dets variable

	<i>Antal observationer</i>	<i>Procent</i>	<i>Gennemsnit</i>
Afhængig variabel	27.513.	-	-
<i>Mobilitet</i>			
1) Flytter hjem	2.230.	8.11 %	-
2) Bliver i uddannelseskommunen	18.240.	66.30 %	-
3) Flytter til tredje bopælskommune	7.043.	25.60 %	-
Uafhængige variable			
<i>Køn</i>			
Mænd	10.922.	39.70 %	-
Kvinder	16.591.	60.30 %	-
<i>Etnicitet</i>			
Dansker	25.736.	91.53 %	-
Indvandrere	1.305.	5.88 %	-
Efterkommere	472.	2.59 %	-
<i>Alder</i>	-	-	29.64 år
<i>Karaktergennemsnit</i>	-	-	8.04.
<i>Forældre uddannelsesniveau</i>			
Grundskole, Produktionsskole & Ungdomsuddannelse	3.002.	10.91 %	-
Grundforløb og Erhvervsuddannelse	8.993.	32.69 %	-
Erhvervsakademi og kort-videregående uddannelse	1.708.	6.21 %	-
Professions samt universitetets bacheloruddannelser	9.086.	33.02%	-
Kandidat/PHD uddannelser	4.724.	17.17 %	-
<i>Forældre indkomst</i>	-	-	372.186 kr.

<i>Gennemført uddannelse</i>	<i>Antal observationer</i>	<i>Procent</i>	<i>Gennemsnit</i>
<u>Kort-videregående uddannelser</u>			
Bio- og laboratorietekniske område, EA	278.	1.01 %	
Designfaglige område, EA	394.	1.43 %	-
It-faglige område, EA	453.	1.65 %	-
Samfundsfaglige område, EA	21.	0.08 %	-
Sundhedsfaglige område, EA	108.	0.39 %	-
Tekniske område, EA	179.	0.65 %	-
Økonomisk-merkantile område, EA	1.195.	4.34 %	-
<u>Mellem-langvideregående uddannelser</u>			
Medie, kommunikation, it mv., prof. bach.	531.	1.93 %	
Pædagogik, prof. bach.	3.525.	12.81 %	-
Samfund, prof. bach.	645.	2.34 %	-
Sundhed, prof. bach.	3.076.	11.18 %	-
Teknik, prof. bach.	1.385.	5.03 %	-
Økonomisk/merkantil, prof. bach.	511.	1.86 %	-
<u>Lang-videregående uddannelser</u>			
Natur, kandidat	2.354.	8.56 %	
Samfund, kandidat	5.969.	21.70 %	-
Sundhed, kandidat	1.554.	5.65 %	-
Teknik, kandidat	1.828.	6.64 %	-
Humaniora, kandidat	3.507.	12.75 %	-
<i>Arbejdsregion</i>			
Hovedstaden	14.670	53.32 %	-
Midtjylland	6.097.	22.16 %	-
Nordjylland	1.667.	6.06 %	-
Sjælland	1.408.	5.12 %	-
Syddanmark	3.355.	12.19 %	-
Uoplyst/ukendt	316.	1.15 %	-
<i>Løn pr måned</i>			
Kommuner	5.754.	20.91 %	33.364 kr.
Offentlige virksomheder	491.	1.78 %	28.674 kr.
Private non-profit organisationer	1.292.	4.70 %	24.057 kr.
Private virksomheder	12.816.	46.58 %	21.220 kr.
Regioner	3.073.	11.17 %	24.228 kr.
Sociale kasser og fonde	25.	0.09 %	27.966 kr.
Stat	4.054.	14.73 %	27.254 kr.
Udlandssektor/uoplyst	8.	0.03 %	25.183 kr.

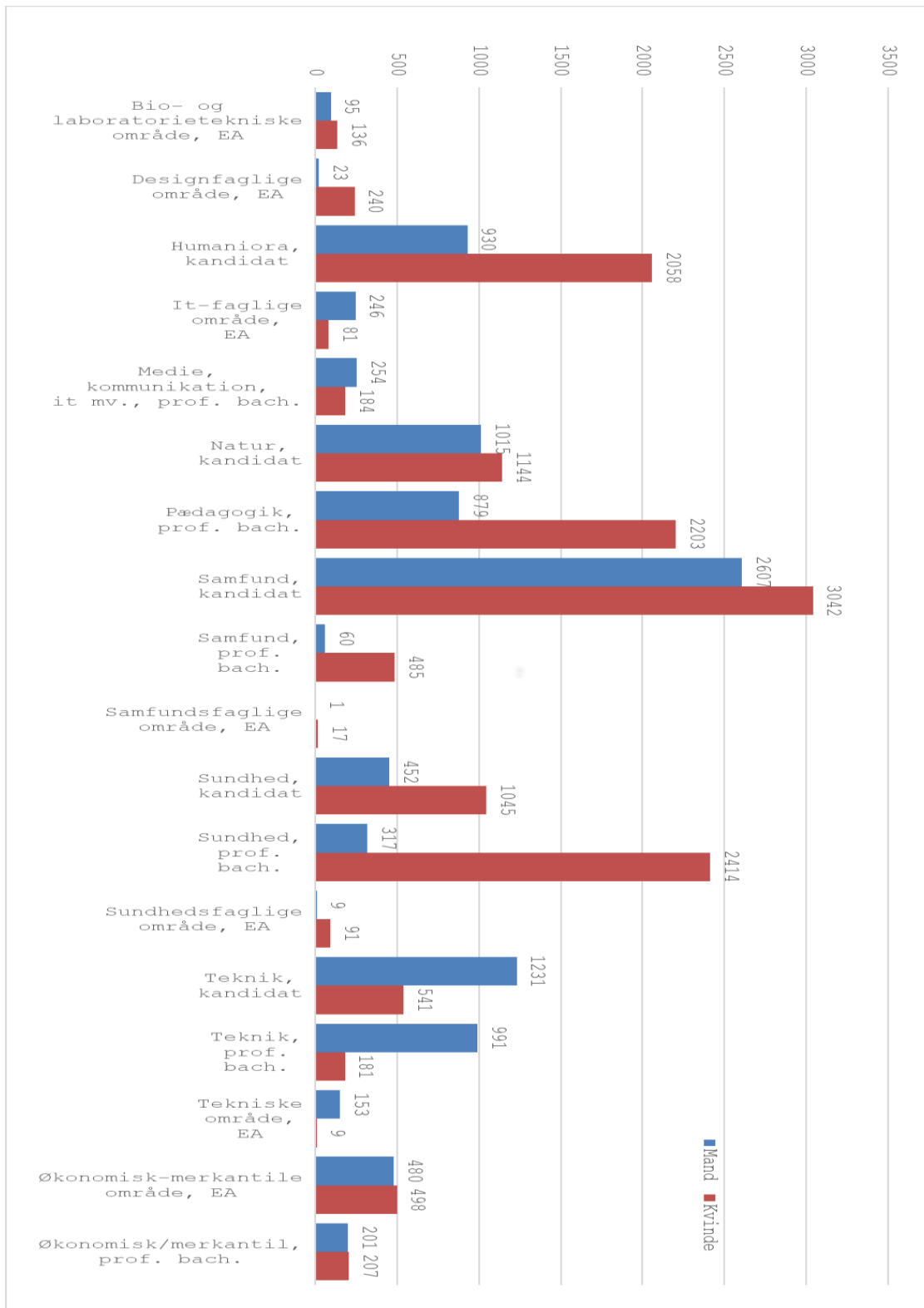
Figur 2: Fordelingen af den afhængige variabel

Det er værd at lægge mærke til fordelingen af udfald i den uafhængige variabel, hvor størstedelen af personerne vælger at blive i deres uddannelsesby fremfor at vende hjem til oprindelseskommunen eller flytte til en helt tredje kommune. Man ser her tydeligt, at langt størstedelen af datasættets personer to år efter endt videregående uddannelse har valgt at bosætte sig i deres uddannelseskommune. Som tidligere beskrevet består datasættet af samtlige personer som har valgt at flytte for at læse en videregående uddannelse i årene 2012-2014 og deres bopælskommune to år efter endt videregående uddannelse. Det betyder at denne lidt skæve fordeling ikke er et udtryk for et skævt udtrukket datasæt, men i stedet et udtryk for at det er nogle bestemte personer som vælger at flytte og nogle bestemte personer, som vælger ikke at gøre det.

Derudover er fordelingen af køn betydelig skæv, med en klar overvægt af kvinder. Men hvis man yderligere kigger på den kønslige fordeling inden for de enkelte uddannelsesområder, i nedenstående figur 3, ses det, at denne fordeling også varierer fra uddannelse til uddannelse. I nogle af grupperne, som for eksempel inden for humaniora, sundhedsfaglige professionsbachelor og pædagoguddannelser er der en stærk overvægt af kvinder, mens der inden for tekniske kandidater og professionsbacheloruddannelser er en overvægt af mænd. Det er interessant at der er så tydelige kønslige forskelle på de videregående uddannelser, og man kan i høj grad tale om mande- og kvindedominerede uddannelser, men dette er ikke noget der vil søges forklaret i denne analyse.

Figur 3 Oversigt over kønnenes fordeling på uddannelsesgrupperne:

Forældrenes uddannelsesniveau har en lidt speciel fordeling, ved at forældre med henholdsvis erhvervsuddannelser og professionsuddannelser er dem der er betydelig flest af, men det er vigtigt at være opmærksom på, hvilke personer datasættet består af, samt at det er registerdata der arbejdes i. Hvorfor netop disse to forældre uddannelsesgrupper udgør så stor en del af datasættet er, kan muligvis forklares med at det danske samfund har en stor offentlig sektor som beskæftiger mange folkeskolelærere, pædagoger og sygeplejersker samt en stor servicesektor på det private arbejdsmarked som beskæftiger mange håndværkere.

En anden skævhed som muligvis forsigtigt kan tilskrives forældrenes uddannelsesniveau (jf. teori afsnittet omkring Bourdieu) er, hvilken uddannelse deres barn har gennemført. Man kan se at langt størstedelen har taget en mellemlang- eller lang videregående uddannelse, en sammenhæng som der muligvis kan tilskrives tilgængeligheden af de videregående uddannelser og som der tidligere er blevet pointeret. Men hvilken betydning dette har for udfaldet i den afhængige variable vil de nedenstående regressionsanalyser vise, og resultaterne vil i denne sammenhæng også blive teoretisk diskuteret.

Yderligere er det relevant at gå lidt tættere ind på fordelingen af, hvordan gennemsnitskaraktererne ser ud i forhold til om man er flyttet hjem til oprindelseskommunen, blevet i uddannelseskommunen eller flyttet til en tredje kommune.

Tabel 7 oversigt over karaktergennemsnits fordeling på den afhængig variable

Afhængig variabel: Mobilitet	Karakter gennemsnit
Flytter hjem (1)	7.64
Bliver i uddannelseskommune (2)	8.26
Flytter til tredje kommune (3)	8.27

Det er interessant at se, hvor stor en karaktermæssig forskel der er mellem de personer som vælger at flytte hjem til deres oprindelseskommune i forhold til at blive i uddannelseskommunen eller flytte til tredje kommune.

Med udgangspunkt i ovenstående tabel kan man til en vis grad besvare arbejdsspørgsmålet, ved at konstatere, at der er en karaktermæssig forskel blandt de personer, som vælger at flytte hjem til deres oprindelseskommune efter endt videregående uddannelse, men det er svært at sige meget mere konkret med udgangspunkt i ovenstående tabel, så det lader vi regressionsanalyserne om. Dog kan man forsigtigt åbne op for en diskussion af begreberne *Brain drain* og *Brain gain* som denne tabel vil være et udtryk for, da man kan se at det er de personer med de laveste gennemsnitskarakterer, som

vælger at flytte hjem igen til deres oprindelseskommune. Et potentielt problem ved dette vil være at man over tid muligvis vil kunne se store regionale og kommunale forskelle i befolkningsdemografiske sammensætning i forhold til uddannelsesniveaut, da de personer med de største uddannelsesmæssige meritter er fraflyttet. Dette perspektiv vil blive yderligere berørt i de nedenstående regressionsanalyser.

Regressionsanalyser

I dette afsnit vil fire forskellige regressionsmodeller blive præsenteret. Den første model undersøger hvordan de forskellige personlige karakteristika påvirker udfaldet på den afhængige mobilitetsvariabel. Anden model undersøger hvordan de socioøkonomiske baggrundsvARIABLE påvirker udfaldet på den afhængige variable. I tredje model undersøges det, hvordan den række af arbejdsrelaterede variable, som også tidligere er blevet beskrevet, påvirker udfaldet på den afhængige variable. I den fjerde og sidste model samles alle de tre nævnte uafhængige variable i én samlet model, for at undersøge hvordan disse i samspil med hinanden påvirker udfaldet på den afhængige variabel.

Første model som vil blive gennemgået, er som nævnt en undersøgelse af sammenhængen med den afhængige variabels tre udfald og personlige karakteristika såsom køn, alder og eksamensgennemsnit. Disse forklarende variable tager udgangspunkt i *Human Capital* teorien, hvor det især er alder og eksamensgennemsnittet som har afgørende betydningen for den mængde af Human Capital, man som individ kan besidde. På baggrund af teorien forventes der en positiv sammenhæng mellem alder samt karaktergennemsnit i forhold til om man bliver i uddannelseskommunen efter endt videregående uddannelse.

Model 1: Personlige karakteristika				
<i>Variable</i>	<i>Flytte hjem</i>		<i>Flytte til tredje kommune</i>	
	<i>Odds ratio</i>	<i>(95 % CI)</i>	<i>Odds ratio</i>	<i>(95 % CI)</i>
Mand Reference: kvinde	0.94	(0.85-1.03)	1.13***	(1.07-1.20)
Alder	0.92***	(0.90-0.94)	0.93***	(0.92-0.94)
Eksamensgennemsnit	0.91***	(0.88-0.94)	1.00	(0.98-1.03)

Referencegruppe for afhængige variabel: Blive i uddannelseskommune (2).

Kontrolvariable: Etnicitet, Gennemført uddannelse på mellemgruppeniveau *** p < 0,001, ** p < 0,01, * p < 0,05.

I model 1 ses der en signifikant sammenhæng mellem om man er mand og om man flytter til en tredje kommune frem for at blive boende i ens uddannelseskommune. Det betyder at mænd i forhold til kvinder har en odds ratio på 1.13 for at flytte til en tredje kommune frem for at blive i uddannelseskommunen og kvinderne derfor i højere grad vælger at blive i uddannelseskommunen. Dette tyder således på at mænd er mere mobile efter endt videregående uddannelse. Alder viser sig at have signifikante sammenhænge både i at flytte hjem og flytte til en tredje kommune i forhold til at blive i uddannelseskommune, hvor odds ratioerne hælder svagt i retning mod at blive i uddannelseskommune frem for de andre to udfald i den afhængige variable. Det betyder således at hver gang ens alder stiger med et år, så falder ens odds ratio for at flytte hjem eller flytte til en tredje kommune. Yderligere ses der en signifikant sammenhæng mellem ens karaktergennemsnit og hvorvidt man flytter hjem eller flytter til en tredje kommune, i forhold til at blive i uddannelseskommunen, ved at når ens karaktergennemsnit stiger med en enhed, så er ens odds ratio 0.91 for at flytte tilbage til ens oprindelseskommune frem for at blive i ens uddannelseskommune. Det betyder således at personer med højere karaktergennemsnit har 0.91 lavere odds for at flytte tilbage til deres oprindelseskommune to år efter endt uddannelse, end at blive i uddannelseskommunen. Resultaterne i denne model bekræfter den teoretiske antagelse der blev lavet forinden tolkningen af odds ratioerne. Med andre ord: Når eksamensgennemsnittet stiger med en enhed så har man et odds på 0.91 for at flytte hjem i forhold til at blive i ens uddannelseskommune, således betyder det at personer med høje eksamenskarakter ikke vender hjem til deres oprindelseskommune i samme grad som personer med lavere eksamensgennemsnit. Det bekræfter Human Capital teorien at folk med et højere karaktergennemsnit i højere grad fravælger at vende hjem til deres oprindelseskommune fremfor at blive i uddannelseskommunen.

Model 2 undersøger betydningen af forældrenes indkomst og højest fuldførte uddannelsesniveau i forhold til hvor man ender efter at have færdiggjort sin uddannelse. Med udgangspunkt i Bourdieus teori omkring kulturel kapital og Goldthorpes Relative Risk Aversion teori forventes det, at personer som kommer fra hjem med korte videregående-, erhvervs- eller grundskoleuddannelse har højere odds for at flytte hjem til oprindelseskommunen frem for at blive i uddannelseskommunen eller flytte til en tredje kommune. Ifølge Bourdieu vil dette kunne forklares, på baggrund af forældrenes kulturelle kapital, hvori uddannelsesniveau er en meget stor del, som danner grundlag for dannelsen af personens habitus, som har betydning for hvilke valg og handlemuligheder man har i en given situation. Ifølge Goldthorpes Relative Risk Aversion teori har personerne, alt efter forældrenes

uddannelsesniveau, forskellige risikovilligheder. Disse differerede risikovilligheder forventes ligeledes at komme til udtryk i valget om geografisk placering efter endt videregående uddannelse.

Model 2: Socioøkonomisk baggrund				
Variable	Flytte hjem		Flytte til tredje kommune	
	Odds ratio	(95 % CI)	Odds ratio	(95 % CI)
Forældre uddannelsesniveau:				
Reference: Kandidat/PHD uddannelser				
- Grundskole, produktionsskole & ungdomsuddannelse.	1.38***	(1.15-1.66)	1.04	(0.93-1.17)
- Erhvervsuddannelser og grundforløb	1.34***	(1.16-1.55)	1.07	(0.98-1.17)
- Erhvervsakademi og kort-videregående uddannelse	1.29*	(1.04-1.59)	1.17*	(1.02-1.33)
- Professionsuddannelser samt universitetets bacheloruddannelser	1.11	(0.96-1.28)	1.06	(0.98-1.16)
Forældre indkomst.	1.00*	(1.00-1.00)	1.00***	(1.00-1.00)

Referencegruppe for afhængige variabel: Blive i uddannelseskommune (3). Kontrol: Etnicitet, køn & alder

*** p < 0,001, ** p < 0,01, * p < 0,05.

I ovenstående model har børn af forældre med enten grundskole, erhvervs- eller kort videregående uddannelse signifikante odds ratioer for om man vender hjem til oprindelseskommunen fremfor at blive i uddannelseskommunen, i forhold til hvis ens forældre har en lang videregående uddannelse eller PHD. Helt præcist betyder det, at hvis for eksempel ens forældre har en grundskoleuddannelse, så er ens odds for at flytte hjem, fremfor at blive i uddannelseskommunen, 1.38 gange højere, end hvis forældrene havde en lang videregående uddannelse. Ligeledes, hvis ens forældre er erhvervsuddannede, så er ens odds 1.34, og hvis ens forældre har en kort videregående uddannelse er ens odds 1.29. Dog har de personer, hvis forældre har en kort videregående uddannelse, også et statistisk signifikant odds ratio for at flytte til en tredje kommune, fremfor at blive i uddannelseskommunen. Det er interessant at se personer, som kommer fra en familiebaggrund med kort videregående uddannelse, har højere odds for at vende hjem eller flytte til en tredje kommune, frem for at blive i uddannelseskommunen. Antagelserne der blev lavet inden analyse af resultaterne viste sig at holde stik, idet personer, hvor forældrenes uddannelse var henholdsvis; grundskole, erhvervs- og kort videregående uddannelse var dem, som havde højere odds for at vende hjem til oprindelseskommunen, frem for at blive i boende i uddannelseskommunen. Dog vil der senere i denne

analyse komme en samlet model, hvor de forskellige forklarende variables sammenhænge undersøges i samlet model for at se om de tidligere fundne sammenhænge stadigvæk fremstår signifikante.

Model 3 vil sammenhængen mellem hvilken region og sektor man får arbejde i, samt hvilken løn man får i det pågældende arbejde blive undersøgt i forhold til om man vælger at flytte hjem i oprindelseskommunen, blive i uddannelseskommunen eller flytte til en tredje kommune. Med udgangspunkt i Human Capital teorien vil man kunne opstille en hypotese om at personer, som får en månedsløn over 23.700 kr., har højere odds for at være flyttet til en tredje kommune, da en højere løn vil få det nyttemaksimerende individ til at handle herefter.

Model 3: Arbejds karakteristika				
Variable	Flytte hjem		Flytte til tredje kommune	
	Odds ratio	(95 % CI)	Odds ratio	(95 % CI)
Løn to år efter endt uddannelse:				
Reference: Indkomst over 23.700				
– Under 14.400 kr.	1.10	(0.99-1.23)	0.84 ^{***}	(0.78-0.90)
– 14.400 kr. - 23.700 kr.	1.07	(0.95-1.20)	0.85 ^{***}	(0.79-0.92)
Arbejdsregion:				
Reference: Hovedstaden				
– Sjælland	5.5 ^{***}	(4.62-6.55)	2.32 ^{***}	(2.05-2.62)
– Syddanmark	4.52 ^{***}	(3.98-5.14)	1.53 ^{***}	(1.40-1.67)
– Midtjylland	2.04 ^{***}	(1.81-2.30)	0.80 ^{***}	(0.75-0.87)
– Nordjylland	2.92 ^{***}	(2.47-3.46)	0.85 [*]	(0.75-0.96)

Referencegruppe for afhængige variabel: Blive i uddannelseskommune (2).

Kontrol: Etnicitet, køn, Arbejdskommune, Arbejdssektor & alder: *** p < 0,001, ** p < 0,01, * p < 0,05.

Også i denne model viser der sig signifikante odds ratioer, denne gang for lønnen, når man kigger på om personerne har valgt at flytte til en tredje kommune fremfor at blive boende i sin uddannelseskommune. Dog har det at flytte til en tredjekommune fremfor at blive i ens uddannelseskommune et odds på 0.84 hvis det er løn under 14.000 kr., og et odds på 0.85 hvis det er en løn mellem 14.400 og 23.700 kr., referencegruppen for løn er over 23.700 kr. Det betyder at personer som tjener under 23.700 kr., to år efter endt videregående uddannelse i højere grad vælger at fraflytte deres uddannelseskommune og flytter til en tredje kommune. Hvis man ligeledes kigger på hvilken arbejdssektor de arbejder i to år efter endt videregående uddannelse, ser man således nogle

interessante signifikante odds ratioer. Hvis man har arbejde i region Sjælland frem for hovedstaden så har man 5.5 højere odds for at være flyttet hjem til ens oprindelseskommune frem for at blive boende i ens uddannelseskommune. Derudover har man 2.32 gange højere odds for at have flyttet til en tredje kommune frem for at blive boede i ens uddannelseskommune. De samme tendenser viser sig ligeledes ved region Syddanmark, hvor man har 4.52 gange højere odds for at flytte hjem til ens oprindelseskommune frem for at blive i uddannelseskommunen og 1.53 gange højere odds for at flytte til en tredje kommune fremfor at blive i ens uddannelseskommune. Det betyder umiddelbart at disse regioner oplever at folk vender hjem efter endt uddannelse samt at personer som ikke tidligere har boet eller studeret i regionen, flytter til denne. Hvis man derimod tager arbejde i Region Midtjylland fremfor Hovedstaden, så har man et odds på 2.04 for at være flyttet hjem frem for at have blevet boende i ens uddannelseskommune og et odds på 0.80 for at have flyttet til en tredje kommune i forhold til at have blevet i ens uddannelseskommune. Lignede tendenser ses hvis man har arbejde i Region Nordjylland frem for region Hovedstaden, ens odds for at være flyttet hjem er 2.95 i forhold til at være blevet i ens uddannelseskommune samt et odds på 0.85 for at have flyttet til en tredje kommune fremfor at have blevet boende i ens uddannelseskommune.

Den sidste model som der vil blive gennemgået og analyseret, er den samlet model, hvor samtlige forklarende variable inddrages i én regression model for at undersøge, hvordan de tidligere fundne sammenhænge muligvis ændres. Derudover vil der blive undersøgt, om de tidligere benyttet antagelser i denne samlet model holder stik. Fra model 1 blev der på baggrund af Human Capital teorien, opstillet en antagelse om at jo højere ens alder og karaktergennemsnit des højere er ens odds for at blive i ens uddannelseskommune efter endt videregående uddannelse. I model 2 blev der antaget med udgangspunkt i Goldthorpe og Bourdieus teorier (jf. teori afsnittet) at personer hvis forældre havde en grundskole, erhvervs eller kort-videregående uddannelse havde højere odds for at flytte hjem til deres oprindelseskommune end at blive i deres uddannelseskommune. Og i model 3 blev der antaget med udgangspunkt i Human Capital teorien, at personer som tjener over 23.700 kr., højere odds for at være flyttet til en tredje kommune fremfor at blive i ens uddannelseskommune. For at kunne teste disse antagelser, inddrages de samme tidligere benyttet forklarende variable i en samlet regressionsmodel for at kunne undersøge om hvorvidt de signifikante sammenhænge stadigvæk eksistere samt for at undersøge de forskellige odds ratioer.

Model 4: Samlet model				
Variable	Flytte hjem		Flytte til tredje kommune	
	Odds ratio	(95 % CI)	Odds ratio	(95 % CI)
Gennemført uddannelse:				
Reference: Bio- og laboratorietekniske område, EA.				
- Designfaglige område, EA.	1.23	(0.71-2.16)	1.19	(0.80-1.79)
- It-faglige område, EA.	0.67	(0.38-1.17)	0.44***	(0.29-0.66)
- Samfundsfaglige område, EA.	0.81	(0.16-4.20)	0.57	(0.17-1.92)
- Tekniske område, EA.	0.67	(0.24-1.85)	0.70	(0.35-1.44)
- Økonomisk-merkantile område, EA.	0.54*	(0.33-0.90)	0.43***	(0.30-0.62)
- Sundhedsfaglige område, EA.	0.69	(0.32-1.49)	0.42**	(0.23-0.78)
- Økonomisk/merkantil, prof. bach.	0.56*	(0.32-0.98)	0.42***	(0.28-0.63)
- Teknik, prof. bach.	0.70	(0.42-1.16)	0.83	(0.59-1.18)
- Medie, kommunikation, it, prof. bach.	0.81	(0.46-1.42)	0.74***	(0.50-1.09)
- Sundhed, prof. bach.	0.66	(0.40-1.07)	0.51***	(0.37-0.72)
- Pædagogik, prof. bach.	0.58*	(0.36-0.95)	0.42***	(0.30-0.59)
- Samfund, prof. bach.	0.65**	(0.37-1.12)	0.50***	(0.34-0.74)
- Samfund, kandidat.	0.54*	(0.33-0.87)	0.57***	(0.41-0.79)
- Humaniora, kandidat.	0.49**	(0.30-0.80)	0.57***	(0.40-0.79)
- Teknik, kandidat.	0.68	(0.42-1.13)	1.00	(0.71-1.41)
- Natur, kandidat.	0.47**	(0.29-0.78)	0.60**	(0.43-0.84)
- Sundhed, kandidat.	0.71	(0.42-1.20)	0.73	(0.52-1.03)
Eksamensgennemsnit	0.95**	(0.91- 0.98)	0.98	(0.96- 1.01)
Forældre uddannelsesniveau:				
Reference: Kandidat/PHD uddannelser.				
- Grundskole, produktionsskole & ungdomsuddannelse.	0.93	(0.75- 1.14)	1.15*	(1,01- 1.31)
- Grundforløb og erhvervsuddannelser.	0.86	(0.74- 1.01)	1.11*	(1.01- 1.22)

- Erhvervsakademi og kort-videregående uddannelse.	0.88	(0.71- 1.11)	1.20**	(1.05- 1.38)
- Professionsuddannelser samt universitetets bacheloruddannelser.	0.87	(0.75- 1.01)	1.11*	(1.02- 1.22)
Forældre indkomst	1.00	(1.00-1.00)	1.00***	(1.00-1.00)
Løn to år efter endt uddannelse:				
Reference: Indkomst over 23.700				
- under 14.400 kr.	1.07	(0.95-1.22)	0.88**	(0.82-0.96)
- 14.400 kr. - 23.700 kr.	1.05	0.93-1.19	0.91*	(0.84-0.98)
Arbejdsregion:				
Reference: Hovedstaden				
- Sjælland.	5.79***	(4.80- 6.98)	2.39***	(2.09- 2.74)
- Syddanmark.	4.66***	(4.06- 5.35)	1.55***	(1.41- 1.70)
- Midtjylland.	2.13***	(1.87-2.42)	0.80***	(0.74-0.86)
- Nordjylland.	2.89***	(2.41-3.47)	0.82**	(0.72-0.94)

Referencegruppe for afhængige variabel: Blive i uddannelseskommune (3).

Kontrol: Etnicitet, køn, alder, arbejdssektor & arbejdskommune. *** p < 0,001, ** p < 0,01, * p < 0,05.

I model 4 ses der i den forklarende variable gennemført uddannelse forskellige interessante og signifikante sammenhænge i forhold til ens mobilitet to år efter endt videregående uddannelse. Hvis man har gennemført en it-faglig uddannelse fremfor en Bio- og laboratorietekniske uddannelse så er ens odds for at flytte til en tredje kommune 0.44 fem for at blive i ens uddannelseskommune.

Det betyder at når man har gennemført en it-faglig uddannelse fremfor en Bio- og laboratorietekniske uddannelse, så er man mere tilbøjelig til at have samme bopælskommune to år efter endt videregående uddannelse som ens uddannelseskommune. Denne tendens ses i samtlige uddannelsesområder, at oddset for at flytte hjem til oprindelseskommunen eller flytte til en tredje kommune i forhold til at blive i uddannelseskommunen er under 1 to år efter uddannelsen er afsluttet. Når odds ration er under 1 betyder det at det er referencegruppen der er det tilbøjelig udfald, så med andre ord, folk bliver i højere grad i deres uddannelseskommune fremfor at flytte hjem eller til en tredjekommune.

Hvis man ser på eksamensgennemsnittets betydning for ens mobilitet to år efter endt uddannelse, ser man at når eksamensgennemsnittet stiger med en enhed, så har man et odds på 0.95 for at flytte hjem igen frem for at blive i ens uddannelseskommune. Det betyder at folk med højere

eksamensgennemsnit er en smule mere tilbøjelige til at blive i deres uddannelseskommune to år efter endt videregående uddannelse, frem for at flytte hjem til deres oprindelseskommune.

Hvilken betydning har forældrenes uddannelsesniveaus for deres barn/børns mobilitets to år efter endt videregående uddannelse? Der ses nogle interessante mønstre, hvor det at flytte til en tredje kommune har signifikante odds ratioer. Hvis ens forældre har en grundskole, erhverv; kort-videregående, eller bachelor uddannelse frem for kandidat/PhD uddannelse, så har man højere odds for at blive i ens uddannelseskommune fremfor at flytte til en tredje kommune. Det betyder at personer som har forældre der har en kandidat/PHD uddannelse i højere grad vælger at blive i uddannelseskommunen fremfor at flytte til en tredje kommune.

Hvis man så samtidig kigger på sammenhængen mellem forældrenes indkomst og udfaldet på den afhængige variabel, så ser man et signifikant resultat under flytte til tredje kommune frem for at blive i uddannelseskommune, men det er med en odds ratio på 1 så det er umuligt at sige om det er at, blive i uddannelseskommunen eller flytte til en tredje kommune.

Når man kigger på de arbejdsmarked orienterede variable; løn og arbejdsregion og deres betydning for udfaldet på den afhængige variable ses der nogle interessante sammenhænge.

Lønnen har den betydning for udfaldet på den afhængige variabel, at personer som tjener en løn under 14.400 kr. eller mellem 14.400 kr. – 23.700 kr. i forhold til en løn over 23.700 kr. har et odds på henholdsvis 0.88 og 0.91 for at flytte til en tredje kommune fremfor at blive i ens uddannelseskommune. Det betyder at hvis man får løn over 23.700 kr. så har man højere odds for flytte til en tredje kommune som ikke er enten; ens oprindelseskommune eller uddannelseskommune. Det er interessant at se, hvordan en relativ høj løn har denne effekt for mobilitet to år efter endt videregående uddannelse.

Når man kaster blikket på arbejdsregionens betydning for mobilitetsadfærden så har samtlige region signifikante odds ratioer i forhold reference regionen; Hovedstaden. Mere præcist ses det hvis man arbejder i region Sjælland frem for Hovedstaden så har man en odds ration på 5.79 for flytte hjem til oprindelseskommunen frem for at blive i ens uddannelseskommune og derudover har man en odds ratio på 2.39 for at flytte til en tredje kommune fremfor at blive i en uddannelseskommune.

Dette kan man tolke som et udtryk for at personer som stammer fra en kommune inde for denne region, i højere grad vender hjem til området frem for at blive i deres uddannelseskommune. Det betyder at regionen oplever at personer flytter til regionen og arbejder der to år efter de har afsluttet

deres videregående uddannelse. Dette mønster gør sig ligeledes gældende for region Syddanmark men billedet ændres når man kaster blikket på region Midtjylland og Nordjylland.

For region Midtjylland er oddset for at flytte hjem til oprindelseskommunen i forhold til at blive i uddannelseskommunen 2.13 og oddset for at flytte til tredje kommune frem for at blive i uddannelseskommune er 0.80. samme mønster gør sig gældende for region Nordjylland. Når både region Midtjylland og Nordjylland har en odds ratio under 1 for om man er flyttet til tredje kommune frem for at blive i ens uddannelseskommune er det et udtryk for at regionen ikke oplever at fremmede personer flytter til regionen for at arbejde. Det tyder således på at man i højere grad vælger at blive i disse regioner efter endt videregående uddannelse for at tage arbejde og der ikke i samme grad som sker en mobilitet til region af ”fremmede” personer som ikke i forvejen enten har læst i regionerne eller kommer fra regionerne.

Diskussion og konklusion

Nærværende speciale havde til formål at besvare følgende problemformulering:

Hvad kendetegner de personer som vælger at flytte for at læse en videregående uddannelse, samt hvilke faktorer har betydning for om man vender hjem til sin oprindelseskommune, bliver i uddannelseskommunen eller flytter til en helt tredje kommune?

I denne problemformulering ligger der to spørgsmål, 1) hvad kendetegner de personer som vælger at læse en videregående uddannelse; 2) Hvilke faktorer har betydning for om man vender hjem til oprindelseskommunen, bliver i uddannelseskommunen eller flytter til en tredje kommune.

Første del af problemstillingen har en megen deskriptiv karakter som der er blevet beskrevet i afsnittene deskriptiv analyse del 1 og 2 så det vil specialet afstå at gentage endnu engang. I stedet vil der blive fokuseret på de forskellige sammenhænge der kom frem under analysen af den logistiske regressionsanalyse som benyttes til at forklarer hvilke faktorer der kan have en indflydelse på mobilitet to år efter endt videregående uddannelse. Det gennemførte uddannelsesområde viste sig at have en signifikant sammenhæng i forhold til om man vendte hjem til oprindelseskommunen, blev i uddannelseskommunen eller flyttet til en tredje kommune. Hvor det viste sig at på trods af om det var en kort-, mellemlang eller langvideregående uddannelse, så var oddset for at være flytte til en tredje kommune to år efter under 1 i forhold til referencegruppen som var at blive i uddannelseskommunen. Det betyder at personer som er flyttet for at læse en videregående uddannelse, to år efter ikke er flyttet til en tredje kommune eller flyttet hjem til oprindelseskommunen, men i stedet for er de blevet i deres uddannelseskommunen. Man kan argumenter for at disse personer i løbet af deres studietid har opbygget et socialt netværk blandt deres medstuderende, haft et studiejob eller fået et barn således, at de har haft en tilknytning til uddannelseskommunen, efter endt videregående uddannelse og derfor ikke er flyttet. Derudover viste eksamensgennemsnittet at have en signifikant betydning med et odds på 0.95 for at flytte hjem i forhold til at blive i uddannelsesbyen, dog er det et meget lille odds og man kan diskutere i hvilket omfang eksamensgennemsnittet oddset er en substantiel faktor man kan ligge alt for meget tolkning og analyse i. Forældrenes uddannelsesniveau viste sig at have signifikante odds ratioer for deres børns bosætning to år efter endt videregående uddannelse. Hvis forældre

uddannelsesniveaue er; grundskole, erhvervs uddannelse, kort-videregående eller bachelor uddannelser fremfor en kandidat/PHD uddannelse, så har man højere odds for at flytte til en tredje kommune frem for at blive boende i ens uddannelseskommune. Det betyder at hvis ens forældre har en kandidat/PHD uddannelse, så har man højere odds for at blive i ens uddannelseskommune fremfor at flytte til en tredje kommune. Dette kan muligvis forklares ved at forældrene grundet deres uddannelsesniveau sandsynligvis har en høj indkomst som har muliggjort at de har kunne hjælpe deres børn med boligsituation i uddannelsesbyen, eller de har grundet deres niveau af kulturel kapital kunne hjælpe deres børn med at finde et arbejde i uddannelsesbyen.

Hvad kendetegner de personer som har højere odds for at flytte til en tredje kommune, de kommer alle fra forældre med en grundskole, erhvervs; kort-videregående, eller bachelor uddannelse som er uddannelser som modsat kandidat/PHD har et erhvervsmæssigt fokus. Forstået på den måde at grundet disse forældreniveauer og deres tættere tilknytning til arbejdsmarkedet end kandidat/PHD uddannelse vil man kunne argumenter for, at deres børn i højere grad orientere sig bredt ud på arbejdsmarkedet i hele Danmark og derved har en anden mobilitet. Man kan forestille sig at forældre med disse uddannelsesniveauer i højere grad italesætter det at få et job er vigtigt upåagtet af dens lokalitet, hvor forældre med kandidat/PHD muligvis har et andet forhold til jobbets lokalitet. Derved kan man argumenter for at forældre uddannelsesniveaue er en faktor som har betydning for om, hvorvidt deres børn vælger; 1) flytter hjem til oprindelseskommunen, 2) bliver i uddannelseskommunen eller 3) flytter til en tredje kommune.

Analyseresultaterne for de arbejdsmarkedet orienterede faktorer viste sig at have signifikante odds ratioer for lønnen to år efter endt videregående uddannelse samt for, hvilken region man arbejder i.

Lønnen i ens job har betydning for om man vælger at flyttet hjem til oprindelseskommunen eller til en tredje kommune i forhold til at blive i ens uddannelseskommune. Hvis ens løn er under 14.400 kr., så har man et odds på 0.88 for flytte til en tredje kommune fremfor at blive i ens uddannelseskommune, hvis ens løn er mellem 14.400 og 23.700 kr., så er ens oddset 0.91. Derved vil man kunne konkludere at hvis ens løn ikke er over 23.700 kr., så bliver man i ens uddannelseskommune frem for at flytte til en tredje kommune. Det er interessant at lønnen viser sig at være en forklarende faktor for om, hvorvidt man vælger at forlade sin uddannelseskommune som man igennem sin studietid har opbygget et socialt netværk i og muligvis fået skabt et kendskab til det lokale arbejdsmarked. Arbejdets placering viste sig ligeledes at være en væsentlig faktor i forhold til om man vælger at flytte hjem til oprindelseskommunen, blive i uddannelseskommunen eller flytte til

en tredje kommune. Det er måske ikke så overraskende at ens arbejdsplacering har betydning for om hvorvidt man vælger at flytte, men det er overraskende at se forskellene mellem de forskellige regioner om det er folk som vender hjem til deres oprindelseskommune, bliver i deres uddannelseskommune eller flytter til en tredje kommune. Det er derudover uhyre interessant at se oddsene for region Sjælland og Syddanmark i forhold til at vende hjem til oprindelseskommunen og flytte til en tredje kommune fremfor at blive i ens uddannelseskommunen. Med odds på 5.79 for at flytte hjem og 2.39 for at flytte til en tredje kommune er region Sjælland den region som har de klart højeste odds for at folk vender hjem og flytter til region for at tage arbejde. For når oddset for at flytte til tredje kommune er 2.39 fremfor at man bliver i ens uddannelseskommune, betyder det at regionsarbejdsmarkedet er i stand til at tiltrække personer som ikke flytter til deres oprindelseskommune eller uddannelseskommune, så der må være noget med arbejdsmarkedets mangfoldighed i region som tiltrækker folk. Disse tendenser ser man ligeledes i Region Syddanmark, hvor folk har høje odds for at flytte hjem til oprindelseskommunen samt arbejde i regionen når de er flyttet til en tredje kommune. Dog skiller region Midtjylland og Nordjylland sig ud, ved at der er høje odds for at man vælger at flytte tilbage til ens oprindelseskommune når man arbejder men oddsene for at have flyttet til en tredje kommune når man arbejder i disse regioner er begge under 1. Det betyder således at oddset hælder mod referencegruppen som er blive i uddannelseskommune.

Ud fra disse odds ratioer vil man forsigtigt kunne konkludere at region Sjælland og Syddanmark oplever at folk vender hjem til deres oprindelseskommune og flytter til en tredje kommune for at kunne arbejde i regionen, hvor region Midtjylland og Nordjylland ligeledes oplever at folk vender hjem efter endt videregående uddannelse. Region Midtjylland og Nordjylland oplever ikke i samme grad at de personer som arbejder i regionerne, er bosat i en kommune som ikke er oprindelseskommunen eller en tredje kommune, oddset er nemlig under 1 som betyder det er referencegruppen som der er højere odds for, og det er i dette tilfælde uddannelseskommune. Mere præcist vil man kunne sige at region Midtjylland og Nordjylland oplever folk vender hjem til oprindelseskommunen og at folk bliver i uddannelseskommunen to år efter endt videregående uddannelse.

Dog er det vigtigt at gøre opmærksom på den faktiske fordeling der er blandt disse tre mobilitetsvalg; 2.230 vælger at flytte hjem, 18.240 vælger at blive i uddannelseskommunen, 7.043 vælger at flytte til en tredje kommune. Det er tydeligt at langt størstedelen vælger at blive i uddannelseskommunen fremfor at flytte hjem til oprindelseskommunen eller flytte til en tredje kommune. Derudover er det væsentligt for konklusionen og diskussionen at inddrage, hvilke gennemsnitskarakterer disse

personer har i forhold til deres mobilitetsadfærd. De personer som vælger at flytte hjem har et karaktergennemsnit på 7.64, dem som bliver i uddannelseskommunen har et karaktergennemsnit på 8.26 og dem som vælger at flytte til en tredje kommune har et karaktergennemsnit på 8.27. Regressionsanalyserne viste ét signifikant resultat for eksamensgennemsnittet, hvor oddset for at flytte for at flytte hjem fremfor, at blive i ens uddannelseskommune var 0.95, et lille odds som substantielt ikke giver meget mening at tolke alt for meget på. Når man yderligere sammenholder dette lave odds med fordelingen af personernes mobilitetsadfærd, giver det muligvis mere mening da man kan se at gruppen som bliver i uddannelseskommunen, er mange gange større end gruppen som vælger at flytte hjem til oprindelseskommunen. Derudover åbner denne karaktergennemsnit fordeling op for en diskussion omkring brain drain og brain gain og når man ligeledes kigger på arbejdsregionens betydning for personernes mobilitet bliver det yderligere interessant. I og med at dette speciales datasæt udelukket består af personer som er flyttet for at en videregående uddannelse, og problemformuleringen ønsker at afdække, hvilke faktorer som påvirker valget for kommune bopæl to år efter endt videregående uddannelse. Som der bliver nævnt i problemfeltet/indledningen, så er dette nogle begreber der benyttes at flere forskellige artikler og undersøgelser for at beskrive bevægelsen af Human Capital mellem forskellige regioner. I forhold til denne undersøgelses resultater er det svært at afgøre om der nogle regioner som oplever *brain gain* eller *brain drain*, dog har samtlige regioner høje odds for at folk vender hjem efter endt videregående uddannelse fremfor at blive i uddannelseskommunen, men det er vigtigt at være opmærksom på at de forskellige regioner har Hovedstaden som referencegruppe.

Opsummering af nærværendes speciale, hvilke faktorer har betydning for om man vælger at; flytte hjem til oprindelseskommune, bliver i uddannelseskommunen eller flytter til en tredje kommune.

Hvilken uddannelse man har gennemført, viser sig at være en faktor som har betydning for om man vælger at blive boende i ens uddannelsesby, flytter hjem eller flytter til en tredje kommune, ved at man har samme bopælskommune to år efter endt uddannelse. Derudover viser ens eksamensgennemsnit at have en lille effekt på hvilke personer som vælger at flytte hjem til oprindelseskommunen, blive i uddannelseskommunen eller flytte til en tredje kommune. Jo højere ens eksamensgennemsnit er, des lavere er ens odds for at flytte hjem til oprindelseskommunen fremfor at blive i uddannelseskommunen. Forældre uddannelsesniveaue viser sig at være en faktor som har betydning for ens mobilitet to år efter endt videregående uddannelse, ved at hvis ens forældre har en grundskole, erhvervs; kort-videregående, eller bachelor uddannelse frem for kandidat/Ph.d. uddannelse, så har man højere odds for at flytte til en tredje kommune fremfor at blive i ens

uddannelseskommune. Det betyder samtidigt at personer som har forældre der har en kandidat/Ph.d. uddannelse fremfor de andre uddannelsesniveauer i højere grad vælger at blive i uddannelseskommunen fremfor at flytte til en tredje kommune. Fra de arbejdsorienteret variable var løn og arbejdsregion nogle faktorer som har signifikante odds ratio i forhold til mobilitetsadfærden. For lønnen viste det sig at dem der får en løn under 14.400 kr., og dem som får en løn mellem 14.400 og 23.700 kr., havde lavere odds for at flytte til en tredje kommune fremfor at blive boende i deres uddannelseskommune. Så dem der får en løn over 23.700 kr., er mere tilbøjelige til at bosætte sig i andre kommuner end oprindelseskommunen eller uddannelseskommunen. Yderligere er det en væsentlig faktor hvilken region man vælger at arbejde i, i forhold til hvilken mobilitetsadfærd man udviser. Regionerne Sjælland og Syddanmark oplever høje odds for at folk er flytte til oprindelseskommunen samt flyttet til en tredje kommune i forbindelse med at arbejde i regionerne. Hvor regionerne Midtjylland og Nordjylland ligeledes oplever høje odds for at folk flytter hjem til oprindelseskommunen i forbindelse med arbejde i regionerne, dog er oddsene for at man er flyttet til en tredje kommune i forbindelse med arbejde i regionerne dårlige. Det betyder at folk som arbejder i region Midtjylland eller Nordjylland i højere grad bliver boende i deres uddannelseskommune end de har flyttet til en tredje kommune.

- Allen, Jeremiah. 1979. "Information and Subsequent Migration : Further Analysis and Additional Evidence Author (s): Jeremiah Allen Published by : Southern Economic Association Stable URL : [Http://Www.Jstor.Org/Stable/1056974](http://Www.Jstor.Org/Stable/1056974) Information and Subsequent Migration : Further Analy." *Southern Economic Journal* 45(4): 1274–84. <http://www.jstor.org/stable/1056974>.
- Alvarez, Michael. Nagler, Jonathan., and Shaun Bowler. 1987. "Issues , Economics , and the Dynamics of Multiparty Elections : The British 1987 General Election Author (s): R . Michael Alvarez , Jonathan Nagler and Shaun Bowler Source : The American Political Science Review , Vol . 94 , No . 1 (Mar . , 2000), Pp ." 94(1): 131–49.
- Alvarez, R. Michael, and Jonathan Nagler. 1998. "When Politics and Models Collide : Estimating Models of Multiparty Elections Author (s): R . Michael Alvarez and Jonathan Nagler Source : American Journal of Political Science , Vol . 42 , No . 1 (Jan . , 1998), Pp . 55-96 Published by : Midwest Politi." *American Journal of Political Science* 42(1): 55–96.
- Aschaffenburg, Karen & Ineke Maas. 1997. "Cultural and Educational Careers: The Dynamics of Social Reproduction." *American Sociological Review* 62(4): 573–87.
- Becker, Gary. 1978. "The Economic Approach to Human Behavior." : 3–14.
- Becker, Gary S. 1993. *Human Capital : A Theoretical and Empirical Analysis with Special Reference to Education*. 3. ed. ed. Gary S Becker. Chicago : Chicago University Press.
- Bourdieu, Pierre. 1974. "The School as a Conservative Force: Scholastic and Cultural Inequalities." In *Contemporary Research in the Sociology of Education*, London: Methuen & Co Ltd.
- . 1977. "Cultural Reproduction and Social Reproduction." In *Power and Ideology in Education*, eds. Jerome and Karabel & A.H. Halsey. New York, NY u.a.: Oxford University Press.
- . 1997. *Af Praktiske Grunde – Omkring Teorien Om Menneskelig Handlen*. Hans Reitzels Forlag.
- Bourdieu, Pierre & Loic J.D. Wacquant. 1996. *Refleksiv Sociologi - Mål Og Midler*. København: Hans Reitzels Forlag.

- Bourdieu, Pierre, and Jean-Claude Passeron. 2006. *Reproduktionen – Bidrag Til En Teori Om Undervisningssystemet*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Breen, Richard; Herman G. van de Werfhorst & Mads Meier Jæger. 2014. “Deciding under Doubt: A Theory of Risk Aversion, Time Discounting Preferences, and Educational Decisionmaking.” *European Sociological Review* 30(2): 258–70.
- Busch, Oliver, and Benjamin Weigert. 2010. “Where Have All the Graduates Gone? Internal Cross-State Migration of Graduates in Germany 1984-2004.” *Annals of Regional Science* 44(3): 559–72.
- Davanzo, Julie. 1983. “Repeat Migration in the United States : Who Moves Back and Who Moves On ? Author (s): Julie DaVanzo Source : The Review of Economics and Statistics , Vol . 65 , No . 4 (Nov . , 1983) , Pp . 552-559 Published by : MIT Press Stable URL : [Http://Www.Jstor.](http://www.jstor.org/stable/10.2307/3002401)” *The Review of Economics and Statistics* 65(4): 552–59.
- DaVanzo, Julie. 1976. “Differences between Return and Nonreturn Migration: An Econometric Analysis.” *International Migration Review* 10(1): 13–27. <http://www.jstor.org/stable/10.2307/3002401>.
- DaVanzo, Julie, and P a Morrison. 1981. “Return and Other Sequences of Migration in the United States.” *Demography* 18(1): 85–101.
- David, Martin, and Jens Peter. 2017. “Aalborg Universitet Horizontal Stratification in Access to Danish University Programmes Publication Date : Horizontal Stratification in Access to Danish University Programmes Forthcoming in Acta Sociologica 2017 December 6 , 2016 Martin D . Munk * & Jens-.”
- DiMaggio, Paul & John Mohr. 1985. “Cultural Capital, Educational Attainment, and Marital Selection.” *American Journal of Sociology* 90(6): 1231–61.
- Dow, Jay K., and James W. Endersby. 2004. “Multinomial Probit and Multinomial Logit: A Comparison of Choice Models for Voting Research.” *Electoral Studies* 23(1): 107–22.
- Esmark, Kim. 2006. “Bourdieu's Uddannelsessociologi.” In *Pierre Bourdieu – En Introduktion*, København: Hans Reitzels Forlag.
- Faggian, A, P McCann, and S Sheppard. 2007. “Human Capital, Higher Migration: An Analysis

- Students Education and Graduate of Scottish and Welsh Students.” *Urban Studies* 44(13): 2511–28.
- Faggian, Alessandra, Philip McCann, and Stephen Sheppard. 2007. “Some Evidence That Women Are More Mobile than Men: Gender Differences in U.K. Graduate Migration Behavior.” *Journal of Regional Science* 47(3): 517–39.
- Faggian, Alessandra, Philip McCann, and Stephen Sheppard. 2007. “Some Evidence That Women Are More Mobile than Men: {Gender} Differences In.” *Journal of Regional Science* 47(3): 517–39.
- Faggian, Alessandra, Philip McCann, and Stephen C. Sheppard. 2006. “An Analysis of Ethnic Differences in UK Graduate Migration Behaviour.” *Annals of Regional Science* 40(2): 461–71.
- Georg, Werner. 2004. “Cultural Capital and Social Inequality in the Life Course.” *European Sociological Review* 20(4): 333–44.
- Goldstein, Sidney. 1964. “The Extent of Repeated Migration : An Analysis Based on the Danish Population Register Author (s): Sidney Goldstein Source : Journal of the American Statistical Association , Vol . 59 , No . 308 (Dec . , 1964), Pp . Published by : Taylor & Francis , Lt.” 59(308): 1121–32.
- Goldthorpe, John H. 2000. *On Sociology. Numbers, Narratives, and the Intergration of Research and Theory*. New York, NY u.a.: Oxford University Press.
- Greene, WH William H . 2012. 97 Prentice Hall *Econometric Analysis*.
http://www.mendeley.com/research/econometric-analysis-195/%5Cnhttps://scholar.google.com/scholar?hl=en&q=econometric+analysis&btnG=&as_sdt=1,10&as_sdtp=#1.
- Haapanen, Mika, and Hannu Tervo. 2012a. “Migration of the Highly Educated: Evidence from Residence Spells of University Graduates.” *Journal of Regional Science* 52(4): 587–605.
- . 2012b. “Migration of the Highly Educated: Evidence from Residence Spells of University Graduates.” *Journal of Regional Science* 52(4): 587–605.
- Hansen, Marianne Nordli. 2001. “Education and Economic Rewards: Variations by Social-Class Origin and Income Measures.” *European Sociological Review* 17(3): 209–31.

- Helgesen, Øyvind, Erik Nettet, and Øivind Strand. 2013. “‘Brain Drain’ or ‘Brain Gain’? Students’ Loyalty to Their Student Town: Field Evidence from Norway.” *European Planning Studies* 21(6): 909–43.
- Hoffman, Saul D., and Greg J. Duncan. 1988. “Multinomial and Conditional Logit Discrete-Choice Models in Demography.” *Demography* 25(3): 415. <http://link.springer.com/10.2307/2061541>.
- Høst, Anders Kamp, and Elise Stenholt Sørensen. 2015. “Unges Afstand Til de Videregående Uddannelser.”
- Jæger, Mads Meier. 2009. “Equal Access but Unequal Outcomes - Cultural Capital and Educational Choice in a Meritocratic Society.” *Social Forces* 87(4): 1943–71.
- . 2011. “Does Cultural Capital Really Affect Academic Achievement? New Evidence from Combined Sibling and Panel Data.” *Sociology of Education* 84(4): 281–98.
- Jæger, Mads Meier & Anders Holm. 2004. “Penge, (Ud)Dannelse, Forbindelser Eller Brains? En Test Af Fire Forældreressourcers Betydning for Unges Uddannelsesvalg i Danmark.” *Dansk Sociologi* 15(3): 67–85.
- . 2007. “Does Parents’ Economic, Cultural, and Social Capital Explain the Social Class Effect on Educational Attainment in the Scandinavian Mobility Regime?” *Social Science Research* 36: 719–44.
- Kalmijn, Matthijs & Gerbert Kraaykamp. 1996. “Race, Cultural Capital, and Schooling: An Analysis of Trends in the United States.” *Sociology of Education* 69(1): 22–34.
- Karlson, Kristian Bernt & Mads Meier Jæger. 2011. “Kassen, Kulturen Og Kontakterne - Økonomisk, Kulturel Og Social Kapital i to Generationer.” *Dansk Sociologi* 22(3): 61–80.
- Kropko, Jonathan. 2008. “Choosing Between Multinomial Logit and Multinomial Probit Models for Analysis of Unordered Choice Data.” *Working Paper*: 1–46.
- Mcintosh, James, and Martin D Munk. 2007. “Social Class, Family Background, and Intergenerational Mobility.” https://pure.sfi.dk/ws/files/325058/WP_19_2007.pdf.
- Munk, Martin D. 2013. 30 Comparative Social Research *Completion of Upper Secondary Education: What Mechanisms Are at Stake?* Emerald Group Publishing Limited. <http://www.emeraldinsight.com/doi/10.1108/S0195-6310%282013%290000030013>.

- Munk, Martin D. & Troels M. Krarup. 2011. "Cultural Capital Theory Revisited Explanations of Educational Reproduction and Beyond." *Working Paper*.
- "Nye Veje Og Høje Mål." 2015. : 56.
- Prieur, Annick. 2006. Pierre Bourdieu : en introduktion *Pierre Bourdieu : En Introduktion / Annick Prieur & Carsten Sestoft*. Kbh: Hans Reitzel.
- Regeringen. 2018. *Bedre Balance II*.
- Richardson, John G. 1986. *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. New York, NY u.a.: Greenwood.
- Sander, William. 2006. "Educational Attainment and Residential Location." *Education and Urban Society* 38(3): 307–26.
- Sjaastad, Larry. 1962. "The Costs and Returns of Human Migration Author (s): Larry A . Sjaastad Source : The Journal of Political Economy , Vol . 70 , No . 5 , Part 2 : Investment in Human Beings Published by : The University of Chicago Press Stable URL : [Http://Www.Jstor.Org/](http://www.jstor.org/)." 70(5): 80–93.
- Stern, Steven. 1997. "Simulation-Based Estimation." *Journal of Economic Literature* 35(4): 2006–39.
- Teichler, Ulrich, and Volker Jahr. 2001. "Mobility During the Course of Study and After Graduation." *European Journal of Education* 36(4): 443–58.
- Thomsen, Jens Peter. 2010. "Klasse Og Kultur På Danske Universitetsuddannelser." *Dansk Sociologi* 1(21): 54–73.
- Triventi, Moris. 2013. "The Role of Higher Education Stratification in the Reproduction of Social Inequality in the Labor Market." *Research in Social Stratification and Mobility* 32(1): 45–63. <http://dx.doi.org/10.1016/j.rssm.2013.01.003>.
- Wiborg, Øyvind Nicolay, and Rasmus Juul Møberg. 2010. "Social Origin and the Risks of Disadvantage in Denmark and Norway: The Early Life Course of Young Adults." *Work, Employment and Society* 24(1): 105–25.

Internetsider:

<https://ufm.dk/uddannelse/videregaende-uddannelse/sogning-optag-og-vejledning/optag-nyheder-og-pressemeddelelser/uddannelses-og-forskningsministeriet-saetter-spot-pa-studievalgeta3b8f05ead004ca081094dea409ca4e9>